

INSTITUTIONEN FÖR FILOSOFI,
LINGVISTIK OCH VETENSKAPSTEORI

KÖNSREPRESENTATION I KOMMUNERNAS NYHETSFLÖDEN

En innehållsanalys av framställningen av
könsidentiteter i kommunala nyhetsartiklar på
Internet

Malin Ågren

Uppsats/Examensarbete:	Magisteruppsats 15 hp
Program och/eller kurs:	Kommunikatörsprogrammet
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	Vt 2016
Handledare:	Cajsa Ottesjö
Examinator:	Åsa Abelin

Abstract

Uppsats/Examensarbete: Magisteruppsats 15 hp
Program och/eller kurs: Kommunikatörsprogrammet
Nivå: Avancerad nivå
Termin/år: Vt/2016
Handledare: Cajsa Ottjesjö
Examinator: Åsa Aelin
Nyckelord: Innehållsanalys, representation, genus, makt, kommunnyheter

---

- Syfte:** Uppsatsens syfte är att undersöka och problematisera representationen av könsidentiteter i kommunala nyhetsflöden på Internet, samt analysera generella mönster kring detta ur ett genus- och maktperspektiv.
- Teori:** Det teoretiska ramverket inkluderar genus- och maktteorier, statistik och tidigare representationsstudier inom massmedia, samt vetenskapliga resonemang om innebörden av en kommunal nyhetsförmedling.
- Metod:** Kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys, kompletterat med litteraturstudier.
- Resultat:** Studien visar på en ojämslälld könsrepresentation i de kommunala nyhetsflödena, då den totala frekvensen av både förnamn och unika subjekt domineras av män. Samtidigt är könsskillnaden inte lika stor som de tidigare vetenskapliga representationsstudierna har avslöjat finns inom massmedia. Vid en jämförelse mellan kommunerna uppdagas det stora variationer i resultatet, vilket indikerar att könsrepresentationen är oberoende av kommunstorlek och omfattningen av det redaktionella underlaget. Det finns en större andel passiva män än kvinnor, samtidigt som det förekommer fler aktiva kvinnor än män som uttalar sig i nyhetsflödena (dessa är dock koncentrerade till kvinnodominerade verksamhetsområden, män uttalar sig oftare än kvinnor inom de flesta sammanhang). Rent överlag finns det fler passiva än aktiva subjekt i kommunnyheterna. Könsfördelningen inom verksamhetsområdena i

nyhetsflödena är starkt reproducerande av stereotyper om kvinnligt och manligt, då frekvensen av unika kvinnor endast utgör en majoritet inom barn och skola, vård och omsorg samt vuxenutbildning. Vad gäller subjektens funktion i nyhetsflödena består kontaktpersoner och civilpersoner av en kvinnlig majoritet medan männen dominerar som talespersoner och yrkespersoner, vilket antyder att män intar fler maktpositioner. Förekomsten av pronomen visar att "han" och "hon" är vanligast i nyhetstexterna, medan "hen" enbart uttrycks i en av sammanlagt 900 artiklar. Det possessiva pronomet "hans" förekommer mer än dubbelt så många gånger som "hennes", vilket förstärker genusnormen som konstruerar mannen som ägande och dominant i relation till den undergivna kvinnan.

Förord

Jag vill rikta ett stort tack till Christopher Kullenberg, som introducerade mig till materialet som studien baseras på och har fungerat som ett stöd under hela kodningsprocessen. Jag hade varit väldigt vilsen utan dina tålmodiga svar på mina frågor och är tacksam över tiden som du har lagt ned för att bistå mig under arbetets gång.

Det har varit en lärorik upplevelse att skriva denna uppsats, då det är min första erfarenhet av att genomföra en omfattande kvantitativ studie och dessutom har fått kombinera den egna passionen för genus- och maktstudier med både språk och kommunikation.

Innehållsförteckning

1	Inledning och bakgrund	1
2	Syfte	3
2.1	Frågeställningar	3
2.2	Avgränsningar	3
3	Definitioner	4
3.1	Jämställdhet	4
3.2	Representation	4
3.3	Kön och genus	4
4	Tidigare forskning och teoretiskt ramverk.....	5
4.1	Genus- och maktperspektiv	5
4.1.1	Genussystemet	5
4.1.2	Foucault, makt och motstånd	5
4.1.3	Könsidentitet	6
4.1.4	Könsneutralt pronomen.....	7
4.2	Könsrepresentation i media	8
4.2.1	Tidigare representationsstudier och statistik.....	9
4.2.1.1	The Global Monitoring Project	9
4.2.1.2	Räkna med kvinnor	9
4.2.1.3	Rättviseförmedlingens rapport: Rättvisaren.....	10
4.2.2	Soft and hard news.....	10
4.2.3	Agenda-setting	11
4.3	En kommunal nyhetsförmedling	12
4.3.1	Kommunala informationsflöden	12
4.3.2	Kommunala skillnader: Det offentliga samtalet	12
4.4	Könsfördelning inom offentlig och privat sektor	13
4.5	Staten och genus	14
5	Metod och material.....	15
5.1	Innehållsanalys: metodval och kritik.....	15
5.2	Material och urval.....	16
5.3	Tillvägagångssätt	18
5.4	Kodschema	18
6	Resultat.....	20
6.1	Frekvens av de binära könen i kommunala nyhetsflöden.....	20

6.2 Aktiv och passiv framställning av de binära könen.....	25
6.3 Könsfördelning inom olika verksamhetsområden	27
6.4 De binära könen funktion.....	29
6.5 Frekvens mot pronomen	30
7 Diskussion och slutsats.....	31
7.2 Slutord och rekommendationer	37
8 Referenslista	39
9 Bilagor	42
9.1 Bilaga 1: Kodschema.....	42
9.2 Bilaga 2: Kommuner efter folkmängd.....	47

1 Inledning och bakgrund

Den svenska demokratin kan idag beskrivas som ”medialiserad”, på så sätt att befolkningen i hög grad inhämtar sina kunskaper om samhället och formar sin världsbild genom medierna. Därmed har medierna en stor makt i det offentliga rummet och ett särskilt socialt ansvar, vilket påverkas av det faktum att produktionen och rapporteringen inom media präglas av brister sett till vem som får utrymme till att komma till tals. Den lokala offentligheten inom svenska kommuner påverkas inte bara av massmedia, utan kommunerna själva bidrar till rummets kvalitet och värde. (Sveriges Kommuner och Landsting 2006) Kommunerna bedriver idag sina egna nyhetsförmedlingar och har nyhetsflöden på sina respektive Internet-hemsidor, för att snabbt och oberoende av massmedia kunna förmedla information om verksamheten och upprätthålla myndigheternas legitimitet i medborgarnas ögon. Det handlar i hög grad om utövandet av makt över dagordningen. (Deegan 2002: 295; Thunholm 2014: 1-4)

I och med att kommunerna är politiskt styrda och den offentliga makten utgår från befolkningen är det viktigt att förmedla en rättvis representation av samhällsgrupper även i kommunnyheterna. Den svenska befolkningen består mer eller mindre av hälften kvinnor och hälften män (Statistiska Centralbyrån 2015), något som bör förmedlas genom en inkluderande och synliggörande nyhetsförmedling. Sverige brukar beskrivas som ett av världens mest jämställda länder, men faktum är att kvinnor fortfarande diskrimineras och har sämre rättigheter än männen i det svenska samhället (SCB 2016). Jämställdhet är en viktig fråga för att uppnå jämlikhet, det vill säga alla människors lika värde, varpå Förenta Nationerna (FN) har upprättat ett grunddokument i strävan att bekämpa kvinnoförtryck. Kvinnokonventionen (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women) har 16 artiklar som bland annat fördömer särbehandling av det manliga könet på bekostnad av det kvinnliga, radar upp åtgärder för att säkerställa en ökad jämställdhet och lyfter fram kvinnors rättigheter. Den svenska regeringen ratificerade konventionen år 1980 varpå den trädde i kraft året därpå, vilket innebär att staten har en förpliktelse att uppfylla åtagandena som dikteras i Kvinnokonventionen. (United Nations 1979; UN Women Sverige u.å.)

Sverige har utöver detta även en diskrimineringslag som har till ändamål att:

”...motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck..” (SFS 2008:567)

Diskrimineringslagen har dock fått kritik från FN:s Kvinnokommitté (Committee on the Elimination of Discrimination against Women eller CEDAW), som granskar om staterna uppfyller sina åtaganden, då den inte anses täcka in alla former av kvinnodiskriminering. Kvinnokonventionen har inte heller införlivats tillräckligt i det svenska rättsystemet, bland annat rekommenderar kommittén att staten tar till fler åtgärder för att öka representationen av kvinnor på beslutsfattande positioner inom både den privata och offentliga sektorn. Samtidigt visar rapporten på en fortsatt förmedling av könsstereotyper och sexualisering av kvinnor i reklam och media, vilket kräver ingripanden från statens sida i form av ökade samarbeten med aktörer inom branschen och striktare regelverk. Målet är att främja positiva bilder av könsidentiteter och bryta reproduktionen av stereotypa skildringar av kön i media. (CEDAW 2016)

De kommunala nyhetsflödena avspeglar liksom andra nyhetsmedier bilder av verkligheten, däribland hur olika könsidentiteter framställs. Med tanke på vikten av en statlig jämställdhetspolitik, ett implementerat rättviseperspektiv och en inkluderande mångfald för ett demokratiskt samhälle, är det relevant att undersöka den kommunala nyhetsförmedlingens framställning av könsidentiteter. Detta är särskilt betydelsefullt sett till att det hittills saknas vetenskapliga studier om ämnet inom denna specifika kontext, då de flesta representationsstudier fokuserar på nyheter i massmedia (till exempel The World Association for Christian Communications (WACC 2016) projekt ”The Global Media Monitoring Project” och Rättviseförmedlingens rapport ”Rättvisaren” från 2015). Med tanke på att staten har ett ansvar att motarbeta könsdiskriminering och aktivt arbeta för jämställdhet är det intressant att se hur kommunernas kommunikation relaterar till denna eftersträvan.

2 Syfte

Uppsatsen avser att undersöka hur representationen av könsidentiteter ser ut i kommunernas nyhetsflöden på deras hemsidor på Internet, genom att utföra en kvantitativ innehållsanalys med kvalitativa inslag. För att fördjupa studien ytterligare är avsikten sedan att analysera innebörden av detta ur ett genus- och maktperspektiv utifrån tidigare forskning om representation i media, för att på så sätt kunna granska latent relaterat till genussystemet och samhälleliga sociala normer om kön.

2.1 Frågeställningar

- Hur ofta lyfts olika könsidentiteter fram i nyhetstexterna och på vilket sätt?
- Vilka könsidentiteter kommer till tals och inte?
- Vilken funktion har de olika könen i texterna?
- Hur framställs könsidentiteterna i relation till kvinno- och mansdominerade domäner?
- Vilka likheter eller skillnader finns i framställningen av könen? Hur relaterar det till normer om kvinnligt och manligt?

2.2 Avgränsningar

Denna studie avser inte att diskutera kommunala nyheters roll i dagens mediala landskap eller har ett explicit fokus på vad det innebär när kommunerna bedriver en partisk nyhetsförmedling. Den inkluderar inte heller någon fördjupande analys inom diskurs eller lingvistik, eftersom själva kodningen och kartläggningen av materialet är så pass tidskrävande. Dessvärre kommer analysen inte att utgå från ett intersektionellt perspektiv, baserat på mina metodologiska val och hur stor tid som har lagts på själva materialinsamlingen samt kodningen. Fördjupande efterforskningar om varje individs bakgrund skulle inte vara möjligt med tanke på materialets omfång och att jag varit ensam kodare under arbetsprocessens gång.

3 Definitioner

3.1 Jämställdhet

”...innebär att kvinnor och män har samma makt att forma samhället och sina egna liv. Det förutsätter samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter på livets alla områden” (SCB 2016)

”Kvantitativ jämställdhet innebär en jämn fördelning mellan kvinnor och män inom alla områden i samhället, t.ex. inom olika utbildningar, yrken, fritidsaktiviteter och maktpositioner. Finns det mer än 60 procent kvinnor i en grupp är den kvinnodominerad. Finns det mer än 60 procent män i en grupp är den mansdominerad. Kvalitativ jämställdhet innebär att både kvinnors och mäns kunskaper, erfarenheter och värderingar tas tillvara och får berika och påverka utvecklingen inom alla områden i samhället.” (SCB 2016)

3.2 Representation

Begreppet *representation* betyder ungefär någonting som ”står för” någonting annat. Representation är en konstruerad bild eller version av någonting som framställs, det rör sig med andra ord inte om någon neutral eller direkt spegling. Till exempel kan en grupp representeras i ett mediasammanhang, men det kan aldrig röra sig om en objektiv skildring utan snarare en viss framställning av gruppen. (Fagerström & Nilson 2008: 30) I och med att representation handlar om framställning inkluderar detta även frågor kring vilka grupper som får synas och inte, samt på vilket sätt och i vilken utsträckning de framställs.

3.3 Kön och genus

Begreppen *kön* och *genus* kommer sig av en vetenskaplig distinktion av könsidentitet, där ”kön” betraktas som något rent biologiskt medan ”genus” får beteckna en socialt konstruerad dimension till könet (till exempel könsroller, normer kring maskulint och feminint). (Fagerström & Nilson 2008: 7) Denna studie utgår dock från Judith Butlers syn på könsidentitet som något performativt (se avsnitt ”4 Tidigare forskning och teoretiskt ramverk: 4.1.3 Könsidentitet”), vilket är antiessentiellt och menar på att även det biologiska könet är socialt konstruerat.

4 Tidigare forskning och teoretiskt ramverk

4.1 Genus- och maktperspektiv

4.1.1 Genussystemet

Begreppet ”genussystem” lanserades av Yvonne Hirdman (1988) för att beskriva ordningsstrukturen av kön som upprätthåller ojämställdheten i samhället, där kvinnor och män tillskrivs olika roller, värden och uppgifter. De två bärande principerna i genussystemet är enligt Hirdman:

1. Dikotomin mellan kvinnor och män (kvinnligt och manligt), baserat på ett isärhållande mellan könen. Det vill säga att könen konstrueras som varandras motsatser och inte bör beblandas.
2. Mannens överordning, vilket innebär att kvinnor får en lägre position i makthierarkin och ses som avvikande från den manliga normen. Därmed tillskrivs feminina attribut och stereotyper ett lägre värde än maskulina sådana.

Utifrån föreställningarna om kvinnligt och manligt ingår alla individer i ett så kallat ”genuskontrakt”, som utgör grunden för själva genussystemet. Genuskontraktet utgörs med andra ord av normer, värderingar och föreställningar om genus. Stereotyperna skapar kvinnan som passiv i relation till den dominerande mannen. Den sociala konstruktionen av genus och dess inbyggda maktmekanismer på både mikro- och makronivå (individuellt och strukturellt) upprätthåller och reproducerar könsordningen. Detta är i sin tur något som andra sociala ordningar byggs upp och genomsyras av. (Connell 2002: 12; Hirdman 1988)

4.1.2 Foucault, makt och motstånd

Ett genusperspektiv är inte relevant utan att samtidigt tala om ett maktperspektiv, då de sociala normer som konstruerar genussystemet (eller ’könsmaktsordningen’) präglas av en genusrelaterad makthierarki. De föreställningar som avgör hur rollerna och handlingsmönstren ser ut för de olika könen, förhandlas och upprätthålls genom makt. Könsidentiteterna har olika möjligheter, begränsningar och sätt att utöva makt i samhället beroende på var i den sociala hierarkin de befinner sig. (Hirdman 1988)

Michel Foucault lanserade ett inflytelserikt maktperspektiv som förändrade tanken på makt som något en innehar (substantiv) till något som utövas (verb). Därigenom blev

maktbegreppet mer komplicerat och mångfacetterat än tidigare. Enligt Foucault genomsyrar makt alla sociala relationer, vilket gör det till något föränderligt och förhandlingsbart. Alla omgivande diskurser i samhället har en maktdimension, då normer och tankesätt skapar förutsättningar för mänskligt agerande och vad som konstituerar verkligheten. Genom språket etableras regler för vad som är rätt och fel, vad som är normalt och inte, samt vilka som får tolkningsföreträde och vilka som osynliggörs. Makt kan verka på ett förtryckande och begränsande sätt, men Foucault ville även framhäva det som en produktiv kraft i samhället. Maktrelationer genererar ett potentiellt motstånd som kan förändra och påverka, skapa kunskap och nya diskursiva innebörder. Makt är således alltid närvarande, inte något som enbart existerar inom vissa relationer eller sammanhang, och kan ha både negativa och positiva konsekvenser. Genom att belysa underliggande maktstrukturer och perspektiv skapas en medvetenhet och ett ifrågasättande som kan leda till förändring. (Börjesson & Rehn 2009: 44-46; Fagerström & Nilson 2008: 12-14; Gauntlett 2008: 128-129, 131)

För att ta ett exempel på hur genus och makt står i förhållande till varandra kan vi se på införandet av kvinnlig rösträtt i Sverige, som inte röstades igenom förrän år 1919 (Sveriges Riksdag, 2016). Innan dess fanns en tydlig och ojämn politisk maktfördelning mellan de binära könen, där männen prioriterades över kvinnorna i enlighet med normerna om manlig överordning i den sociala hierarkin. Den kvinnliga kampen och de dåtida demonstrationerna för lika rösträtt visar på en annan form av maktstrategi, där kvinnornas agerande och förhandling av maktrelationerna som styr vilka som ryms i det politiska rummet verkade som ett produktivt motstånd och medel för förändring. Eftersom makt alltid är närvarande i alla sociala relationer och strukturer, i enlighet med Foucault (Börjesson & Rehn 2009: 44-46), går det inte heller att bortse från i genussammanhang.

4.1.3 Könsidentitet

I denna studie definieras ”könsidentitet” utifrån Judith Butler:s (1990) resonemang om kön som performativt, socialt och diskursivt konstruerat. Butler ifrågasätter den binära förståelsen av kön (den så kallade ”heterosexuella matrisen”, liknande Hirdmans begrepp ”genussystem” 1988) med argumentet att alla individer inte ryms inom den, då alla rent biologiskt sett inte kan kategoriseras som antingen man eller kvinna vid födseln. Hon menar att detta visar på att det finns minst ett tredje alternativ utöver de binära könsidentiteterna. Därmed är den

hegemoniska binära föreställningen om kön en social konstruktion i sig självt. (Butler 1990; Connell 2002: 96; Gauntlett 2008: 146-152)

Butler anser inte att kön kan särskiljas från varandra utifrån biologiska skillnader (genealogi-begreppet), utan menar att dessa skillnader skapas genom performativitet. Detta innebär att kön och genus inte handlar om ”att vara” en identitet, utan snarare om ”att göra”. Eftersom den heterosexuella matrisen upprätthåller en hegemonisk diskurs som reglerar hur kön uppdelas och är tänkta att förhålla sig i den sociala världen, så orienterar sig individerna efter regelsystemet och agerar i relation till normerna. Butler lägger på så vis fokus på hur maskulinitet och femininitet yttrar sig i samhället, samtidigt som hon konstaterar att identitet är flytande och föränderligt då den diskursiva innebörden inte går att fixera över tid och rum. Det går med andra ord att göra motstånd och bryta mot normerna som råder. Genom att bryta mot de sociala bestämmelserna för hur en ”ska” bete sig inom en viss könsroll, kan könsdikotomin dekonstrueras och överskridas. (Butler 1990; Connell 2002: 96; Gauntlett 2008: 146-152)

4.1.4 Könsneutralt pronomen

I Sverige har det könsneutrala pronomenet ”hen” blivit alltmer vanligt sedan det började användas mer frekvent i HBTQI-kretsar (Homosexuella, Bisexuella, Trans- och Queerpersoner, Intersexuella) under början av 2000-talet. Uttrycket myntades ursprungligen av Rolf Dunås år 1966, då han ämnade att finna ett tredje alternativ till ”han” och ”hon”. Detta har feminister sedan börjat tillämpa för att ifrågasätta normerna som kommer sig av den binära könskonstruktionen i samhället. Debatten i media började ta fart i slutet av år 2011 och början av 2012, då böcker med könsneutrala pronomen publicerades under denna period (bland annat barnboken ”Kivi och monsterhund” av Jesper Lundqvist och Bettina Johansson från år 2012). ”Hen” är fortfarande ett omstritt begrepp och något som väcker diskussioner, då vissa ser pronomenet som frigörande och inkluderande ur ett normkritiskt perspektiv medan andra anser att det är onödigt och påtvingat. Ordet har dock börjat användas i större utsträckning både i tal och text, inte bara som ett allmänt uttryck utan som referat till enskilda individer. Pronomenet brukar användas om personen i fråga är av okänt kön i sammanhanget (oavsett om denne är cisperson eller inte, det vill säga en person vars könsidentitet överensstämmer med normerna för det kön som registrerades vid födseln (RFSU 2016)), om personen i fråga inte vill avslöja sitt kön eller om det rör sig om en icke-binär eller normativt

avståndstagande könsidentitet. Det kan även beteckna icke-mänskliga varelser, så som djur eller fiktiva karaktärer, på ett könsneutralt sätt. Objektsformen på ”hen” har hittills föreslagits utgöras av både ”hen” och ”henom”. (Milles 2013)

Den så kallade ”hen-reformen” kan i rent demokratiska termer tänkas gynna myndighetsspråket och medborgardialogen, då det bidrar till klarspråksarbetet genom att underlätta kommunikationen. Hen är ett mer neutralt alternativ till ”han” som en allmänt vedertagen standard och är dessutom lättare att tillämpa än dubbelformer som ”hon eller han”. Pronomenet har fortfarande en stark könspolitisk koppling, som kommer sig av dess centrala roll i språkbruket inom queer- trans- och feministiska rörelser. Dels blir hen sexualpolitiskt laddat i och med kritiken mot tvåkönsnormen och inkluderingen av minoriteta könsidentiteter, dels blir det ett verktyg där ersättandet av ett generiskt ”han” mot ”hen” motverkar kvinnors och icke-mäns osynliggörande i språkbruket. Hen kan också tänkas ifrågasätta köns kategoriseringen som sådan genom att ersätta varenda ”hon” och ”han” i alla sammanhang. (Milles 2013)

4.2 Könsrepresentation i media

Könsrepresentation är viktigt att granska i och med att medieinnehållet utgör en stor del av det demokratiska offentliga rummet. Gunilla Jarlbro (2006) menar att om medierna främst lyfter ett manligt perspektiv så riskerar den allmänna opinionen att bli synonym med den manliga opinionen, vilket utesluter den halva av jordens befolkning som består av kvinnor och minoriteten av icke-binära identiteter. Ett mångfaldsperspektiv är väsentligt om alla röster ska få komma till tals och bli hörda, det blir ett snedvridet medieinnehåll på orättvisa grunder om män får ett tolkningsföreträde och en position som tillåter dem att definiera vad som är viktigt nog att hamna på agendan. Som läget är i dagens mediesamhälle fungerar inte vad som är tänkt att vara en demokratisk mötesplats, eftersom alla röster inte lyfts fram eller tillskrivs samma värde. Till exempel osynliggörs kvinnor fortfarande i nyhetsmedier och förknippas med kvinnliga stereotyper när de väl får komma till tals. (Jarlbro 2006: 8, 145)

Olika könsidentiteter får olika tillträde till medierna som offentlig arena, vilket grundar sig på de olika traditionella stereotyperna som förknippas med kvinnligt och manligt. Genussystemet upprätthåller normer som förpassar kvinnor till den privata sfären medan den offentliga sfären

utgör en manlig domän. Detta gör att medierna blir ett utrymme där kvinnor och icke-män inte får samma tillhörighet som män. (Jarlbro 2006: 40)

4.2.1 Tidigare representationsstudier och statistik

4.2.1.1 The Global Monitoring Project

Det har gjorts många studier med fokus på könsrepresentation i media och en av de största utgörs av ”The Global Media Monitoring Project” (GMMP), ett initiativ av The World Association for Christian Communication (WACC). Projektet startades 1995 och drivs av frivilliga krafter på gräsrotsnivå (universitetsstudenter, lokala organisationer, forskare m.m.) i flera länder omkring i världen. Vart femte år släpps en rapport på utvalda indikatorer, som bland annat fokuserar på andelen kvinnor respektive män, skillnader utifrån genusaspekter och stereotyper i nyhetsinnehåll. Den senaste publikationen kom år 2015 och innehåller data som samlats in från volontärer i 114 länder och ett insamlat material på 22,136 nyheter (med både television, tweets, radio och tidning som format). 2015 års rapport inkluderade 45,402 individer som antingen intervjuats eller medverkat som subjekt i nyheterna. Siffrorna visar att kvinnor enbart utgjorde 24 % av personerna som hördes, kunde läsas om eller ses i nyhetsmedierna. Den låga representationen av kvinnor i de traditionella nyhetsmedierna präglade även de digitala nyheterna, där kvinnor utgjorde 26 % av det totala antalet subjekt i nyheterna. Inom de traditionella nyhetsmedierna utmanade enbart 4 % av nyheterna könsstereotyper på ett tydligt sätt, vilket är en ökning med 1 % sedan år 2005. Gällande mediernas nyhetstweets på Twitter låg siffran också på 4 %, sett till hur många nyheter som aktivt utmanar könsstereotyper. (WACC 2016; WACC 2015)

4.2.1.2 Räkna med kvinnor

Den nationella rapporten för Sverige från ”The Global Monitoring Project” heter ”Räkna med Kvinnor”, vilken är författad av Maria Edström och Josefine Jacobsson (2015). I Sverige undersöktes elva dagstidningar, sex tv-sändningar, fem radiosändningar, fyra webbtidningar samt tre twitterflöden. Resultatet visar att 31 % av de medverkande i svenska nyheter var kvinnor, en statistik som inte har förändrats märkbart sedan Sverige först började delta i GMMP år 2000. Det är fortfarande män som dominerar i nyhetsutbudet. Det fanns inte heller något bevakningsområde med en övervikt av kvinnor eller en jämställd representation av de binära könen när det handlar om vem som får uttala sig. (Edström & Jacobsson 2015)

4.2.1.3 Rättviseförmedlingens rapport: Rättvisaren

Rättviseförmedlingen är en partipolitiskt obunden ideell organisation som bistår uppdragsgivare med att utöka deras nätverk med kompetens som ligger utanför normen, för att bredda rekrytering och urval med ett mångfaldsperspektiv i grunden.

(Rättviseförmedlingen 2016)

År 2015 släppte de rapporten ”Rättvisaren” som är en granskning av representation i svensk media. Materialet utgörs av 2400 artiklar från tolv olika svenska nyhetssidor på Internet och analysen av de medverkande personerna i nyhetsartiklarna utgår ifrån kön, nordisk- och utomnordisk bakgrund, samt ålder. Resultatet av undersökningen visar att över 70 % av subjekten bestod av män, medan 75 % av experterna var manliga. Sett till bevakningsområden var sport- och ekonominyheter mest mansdominerade, medan kultur och nöje visade på den bredaste representationen av kön. Samtidigt innefattade inrikesnyheterna 29,7 % kvinnor medan utrikesnyheterna hade en kvinnlig representation på 22,3 %. (Rättviseförmedlingen 2015)

4.2.2 Soft and hard news

Enligt Stuart Allan (1999) är den manliga dominansen högst närvarande på nyhetsredaktionen som social domän, då det är en arbetsplats som fortfarande formas av patriarkala normer, värderingar och traditioner. Kvinnliga journalister får inte samma utrymme och status i sin professionella yrkesroll, samtidigt som deras kompetens oftare utsätts för kritik än männens. Det finns en hierarkisk indelning av bevakningsområden som baseras på normer om kvinnligt och manligt. *Hard news* eller hårda nyheter som handlar om ”seriösa” ämnen (exempelvis ekonomi) förknippas med män, medan *soft news* eller mjuka nyheter (mindre tunga ämnen med fokus på det humana) relateras till kvinnor. Oftast blir kvinnor förpassade till den privata sfären och deras traditionella roll i hushållet, vilket även gör att de tilldelas omhändertagande och vårdande attribut. Den manliga läsaren antas vara intresserad av offentliga angelägenheter och ämnen som rör affärsvärlden, sport och politik. Detta medan den kvinnliga mottagaren förmodas föredra personligt tilltalande och stereotypiskt ”kvinnliga” nyheter i stil med hälsa, relationer, barnomsorg och mode. Därmed präglas nyhetsförmedlingen i massmedia generellt av en underliggande mansnorm som bidrar till att reproducera sexism och könsstereotyper i samhället. (Allan 1999)

Enligt Allan (1999) är en god nyhetsrapportering könsneutral och kräver att journalister vågar ta ställning på en macho-präglad arbetsplats utifrån egna reflektioner över hur verkligheten egentligen borde avbildas. Han menar även att nyhetsredaktionerna bäst kan nå objektivitet genom att skapa en balanserad representation av både kvinnor och män bland de anställda, samt att de båda binära könen får samma utrymme att komma till tals i nyheterna. Nyhetsdiskursen är en genuspräglad konstruktion och nyhetsredaktionen måste adresseras som en plats för maktutövning för att synliggöra genussystemets verkningar. (Allan 1999)

4.2.3 Agenda-setting

Agenda-setting eller makt över dagordningen (även kallat dagordningsteorin) handlar om att medierna värderar nyheterna och selektivt väljer ut vad som ska rapporteras om. Vissa nyheter får utrymme på bekostnad av andra, vilket påverkas av relationen mellan journalist och publik. Medierna bestämmer vad som ska inkluderas på agendan och styr således vilka frågor eller ämnen som mottagarna diskuterar och tar till sig. Massmedia har på så sätt makt över opinionsbildningen i samhället och kontrollerar vad som ingår i medieutrymmet. Samtidigt påverkas journalistiken av vad publiken kan tänkas vara intresserade av och rättar sig efter mottagarens förväntningar. Agenda-setting brukar delas upp i två olika steg: *first level of agenda setting* undersöker *vad* som rapporteras om, medan *second level of agenda setting* går steget längre för att analysera *hur* något rapporteras om. (McCombs 2004)

Ett exempel på hur agenda-setting kan användas som teori i relation till könsrepresentation kan vi se i Anat First studie ”All Women Should Cry: The Presentation of Women in Foreign News” (2002). Den första nivån av agenda-setting användes för att analysera frekvensen av kvinnor i internationella nyheter, medan den andra nivån fick visa på hur denna representation såg ut i termer av attribut, på vilket sätt kvinnorna fick yttra sig och hur media konstruerar en ”bild i våra huvuden” av kvinnor i den offentliga sfären. Den dialektiska processen där en individ skapar sig en subjektiv verklighet utifrån nyheternas symboliska värden och sina egna observationer i samhället är centralt för den andra nivån av agenda-setting. Därför menar First att det är viktigt att granska hur kvinnor porträtteras i nyheterna på en global nivå, då det påverkar deras tillgång till offentligheten och lika värde i egenskap av en demokratisk medborgare. Studien visade en tydlig frånvaro av kvinnors medverkan i internationella nyheter och när de väl lyfts fram tenderar de att begränsas till den privata domänen, i sammanhang som handlar om exempelvis familjen och sociala frågor.

4.3 En kommunal nyhetsförmedling

4.3.1 Kommunala informationsflöden

Den lokala mediebevakningen av kommunernas verksamhet kompletteras med kommunernas egna information- och nyhetsförmedling, vilket påverkar det offentliga rummet och den mediala bilden av kommunen. Det finns en mer eller mindre etablerad kontakt mellan lokala medier och kommunen, en kommunikation som ofta sker i form av pressmeddelanden och presskonferenser, informella relationer och nätverk. Medan medierna har en granskande funktion av statsmakten så förmedlar kommunen en egen vinkling av sin verksamhet, vilket ofta har en överdrivet positiv underton. Kommunens information kan samtidigt fungera som en neutraliserande motvikt till mediala vinklingar. Själva innehållet i den kommunala kommunikationen tycks inte avse att lyfta konflikter eller negativ kritik mot den egna verksamheten, utan fokuserar på att förmedla neutrala och positivt laddade budskap eller framställningar av aktörer. Mest utrymme får kommunens anställda och medborgarna, medan det oftast är tjänstemän som kommer till tals (vilket även visar på en avsaknad av mångfald). (Sveriges Kommuner och Landsting 2006: 28-29)

4.3.2 Kommunala skillnader: Det offentliga samtalet

Enligt en rapport från Sveriges Kommuner och Landsting (2006) ser den lokala offentligheten väldigt olika ut beroende på vilken kommun det gäller, då det finns stora variationer utifrån förutsättningarna till en demokratisk dialog. Kommunerna skiljer sig både i storlek och har olika tillgång till resurser: förorter och glesbygden saknar eller har en avsevärt mindre lokal mediebevakning än storstäderna. Det behöver inte nödvändigtvis vara så att en högre närvaro av medier leder till en bättre kvalitet i det offentliga samtalet, men själva kommunbevakningen tycks vara mer balanserad i kommunerna där den lokala mediebevakningen är större och mer etablerad. Vad gäller kommunernas egna kommunikationskanaler (tidningar, informationsmaterial) är det dock inte alltid de stora kommunerna med hög medienärvaro som har den mest utvecklade kommunikativa kompetensen. Det offentliga samtalet gynnas som mest när både medierna och kommunen satsar resurser på kommunikationen. Kommunen kan däremot inte på egen hand ersätta bristen på lokal medienärvaro, eftersom människor oftast vänder sig till massmedia för att få samhällsrelevant information och det även är där som bilden av kommunerna är som mest

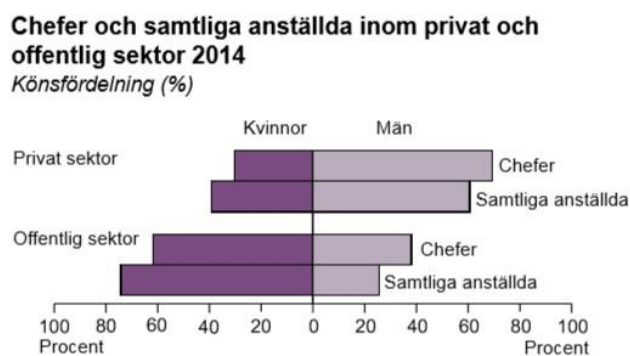
allsidig (eftersom medierna inkluderar fler perspektiv och opinionsbildning, medan kommunen har en mer ensidig framställning av verksamheten).

Den lokala offentligheten har utvecklats genom de möjligheter som uppkommit i och med Internet. De kommunala hemsidorna är lättillgängliga och snabba, innehåller mycket information och kan fungera som en interaktiv mötesplats. Men även här finns stora skillnader mellan kommunerna, då vissa utnyttjar Internets funktioner i en större utsträckning än andra. (Sveriges Kommuner och Landsting 2006)

”Inte i någon av kommunerna utnyttjas Internets möjligheter full ut. I några få fall är den kommunala webbplatsen knappast utbyggd alls för att tjäna lokaldemokratiska syften. Webbplatserna erbjuder ändå på sikt mycket goda möjligheter till en breddad lokal offentlighet. Än så länge står dock viktiga grupper av framförallt äldre kommuninvånare utanför Internet, och det finns mycket kvar att göra för att bygga upp demokratiska mer effektiva kommunala webbplatser. Ändå talar allt för att Internet på längre sikt kan komma att utvecklas till ett mycket väsentligt komplement till journalistiskt bearbetad information om kommunen.” (Sveriges Kommuner och Landsting 2006)

4.4 Könsfördelning inom offentlig och privat sektor

Fördelningen av män och kvinnor skiljer sig åt mellan privat och offentlig sektor. Privat sektor domineras av män (utgör 63 %), medan de flesta anställda i offentlig sektor är kvinnor (73 %). Det arbetar dock ungefär lika många kvinnor i offentlig sektor som i privat. Av männen arbetar en klar majoritet eller drygt 82 procent i privat sektor. (Ferdman & Nilsson 2005)

(SCB 2016)

Enligt SCB (2016) finns 70 % av kvinnorna inom kvinnodominerade yrken och 67 % av männen inom mansdominerade sådana. Här har en minskning skett sedan år 1985, då 77 % av

kvinnorna arbetade i kvinnordominerade yrken och 83 % av männen inom mansdominerade yrkesområden. År 2014 var 37 procent av egenföretagarna kvinnor och 63 procent var män. Inom alla näringsgrenar utom två, ”Utbildning” och ”Finansiell verksamhet”, är könsfördelningen ojämn. ”Vård och omsorg” respektive ”Personliga och kulturella tjänster” domineras av kvinnor medan övriga näringsgrenar är mansdominerade. (SCB 2016: 58-59)

4.5 Staten och genus

Staten kan i många avseenden ses som en historiskt patriarkal institution. Genus har lyst med sin frånvaro i akademiska ämnen och traditioner som rör statsmakten, trots att den är starkt präglad av genusrelaterade maktrelationer. Det finns en påtaglig könsindelning där män dominerar inom det militära, infrastruktur och ekonomi, medan kvinnor utgör en majoritet inom vård och omsorg. Staten har även en maktstruktur där det högsta beslutsfattande organen genomsyras av en stark maskulinitetsnorm. Dessutom har staten den yttersta politiska kraften att genomdriva åtgärder som påverkar genusaspekterna inom olika samhällsfrågor. Statsmakten formar och skapar relationer och identiteter som har att göra med genus. Det kan handla om alltifrån äktenskapslagar till diskrimineringslagar. (Connell 2002: 136-137)

5 Metod och material

5.1 Innehållsanalys: metodval och kritik

Mina metodval grundar sig först och främst på studiens syfte att undersöka representationen av könsidentiteter i kommunernas nyhetsflöden, men anpassas även till det faktum att de kommunala nyhetsartiklarna generellt sett är korta och informativa (vilket bland annat har påverkat urvalsprocessen och tillsammans med tidsbristen fick mig att välja bort en diskursanalytisk eller lingvistisk fördjupning). Avsikten med studien är delvis att göra en översiktlig kartläggning av hur könsrepresentationen ser ut i nyhetsflödena, varpå en kvantitativ innehållsanalys lämpar sig bäst för att dra generella slutsatser om texternas manifesta betydelser. Den kvantitativa metoden tillåter mig att granska ett större material än vad som är tidsmässigt möjligt vid en djupgående kvalitativ analys, vilket är en fördel vid sammanställningen av överskådlig och jämförbar statistik. Trots att kvantitativ innehållsanalys som metod ofta förknippas med ett rent mekaniskt räknande betyder det inte att kvalitativa tolkningar utesluts under arbetsprocessens gång. Det kan snarare argumenteras som nödvändigt att tillämpa ett hermeneutiskt perspektiv för att kunna skapa goda tolkningsregler och meningsfulla kategorier. (Bergström & Boréus 2012: 87; Esaiassion m.fl. 2009: 197-198)

För att få fram valida variabler och variabelvärden i kodschemat är det viktigt att göra överväganden, något som blir väldigt tydligt i denna studie eftersom kvalitativa aspekter har integrerats för att komma åt vissa av texternas latentia innebördsaspekter. Även om innehållsanalysen huvudsakligen har kvantitativa drag och visar på de manifesta (synliga) inslagen i texterna, så finns det fortfarande möjligheter att komma fram till underliggande betydelsemönster i artiklarna. (Bergström & Boréus 2012: 50-51) Att studera lexikala mönster och ordval i en text kan avslöja dess underliggande ideologiska aspekter. Genom att inkludera individernas funktion, utrymme, pronomen och maktpositioner i frekvensanalysen kan texterna förstås i relation till föreställningar på den samhälleliga nivån, i detta fall könsordningen och sociala normer gällande genus. (Bergström & Boréus 2012: 285-286, 289, 291) Detta kompletteras ytterligare med analys utifrån tidigare forskning och tillämpningen av ett maktteoretiskt perspektiv.

Det är vanligt att kvantitativa metoder förknippas med reliabilitet framför validitet, medan kvalitativa metoder lider av det motsatta problemet (Bergström & Boréus 2012: 82). Jag har försökt att undgå denna problematik genom att i viss mån komplettera metoderna med varandra. Då den kvantitativa kodningen av förnamn är både datoriserad och manuell genomförd minskar risken att kodningsenheterna tappar betydelse i sin kontext. Mångtydiga ord kan därmed rättas till, exempelvis i situationer då ordet ”mina” råkar koda som förnamnet ”Mina”. Variablerna gällande förnamn (eller ”kön”, se bilaga 1) och pronomen är därmed som mest tillförlitliga gällande reliabilitet i kodschemat, sett till noggrannheten under räknandet.

Övrig kodning har enbart skett manuellt, varpå den mänskliga faktorn måste räknas in som en risk för felmarginer. Det kan komma att finnas små skillnader mellan olika tabeller sett till frekvensantalet, detta så jag fann en viss differens vid kontrollräkningen av klassifikationen av aktiva och passiva subjekt i relation till verksamhetsområde, men det rör sig om väldigt låga siffror och påverkar inte slutresultatet på något märkbart sätt. Som mest skilde det sig 7 subjekt av 523 i enlighet med tabellen nedan, vilket motsvarar 0.01 procent i den slutliga statistiken i resultatdelen.

	Aktiva Kvinnor	Passiva Kvinnor	Aktiva Män	Passiva Män
Aktiv Passiv per Kommun	347	397	320	523
Verksamhetsområde	344	393	317	516

Bortsett från detta har jag som ensam kodare velat vara konsekvent och genomfört dubbelkodningar vid flera tillfällen under arbetsprocessen. Vissa delar av kodningen kräver mer komplicerade kvalitativa tolkningar än andra, varpå transparensen eller intersubjektiviteten skiljer sig åt mellan olika delar av kodningen. ”Verksamhetsområde” är förmodligen den variabel som är mest öppen för olika tolkningar, då en artikel sällan handlar om ett enskilt område och kan tänkas passa in på flera variabelvärden. Detta kan vara viktigt att ha i åtanke gällande de specifika resultaten.

5.2 Material och urval

Underlaget till studien utgörs av ett urval av artiklar från utvalda kommunernas nyhetsflöden från deras hemsidor på Internet. För att kunna formulera urvalskriterierna har en mindre

förstudie genomförts, där artiklarna hos slumpmässigt utvalda kommuner har ögnats igenom för att få en överblick av det redaktionella innehållet och se på vilket sätt kommunerna tycktes använda flödena. Det framgick under förstudien att kommunerna ofta publicerar nyheter som inte inkluderar något subjekt överhuvudtaget och har ett genomgående fokus på korta informationsmässiga inlägg. Dessutom fanns stora variationer sett till hur ofta flödena uppdateras.

Den överraskande mängden informativa nyhetsartiklar som inte inkluderar några personer eller förnamn har resulterat i ett utökat urval, då det krävs ett tillräckligt stort underlag för att täcka in de fylligare artiklarna och kunna göra en relevant analys. Samtidigt spelar tidsramen för uppsatsen en väsentlig roll sett till hur mycket material som hinner bearbetas.

Urvalskriterierna är med andra ord strategiska för att få ett så adekvat underlag som möjligt.

För att avgränsa urvalet tillämpas följande kriterier:

- Kommunen måste uppdatera flödet kontinuerligt med minst 5 stycken nypublicerade inlägg i månaden under de senaste tre månaderna. Detta för att materialet ska vara aktuellt och visa på en relativt ambitiös nyhetsproduktion.
- Det måste finnas ett befintligt redaktionellt innehåll som inkluderar subjekt som benämns via förnamn och uttalar sig i artiklarna. Eftersom förstudien visade att personer oftare benämns indirekt i texterna (exempelvis som kontaktpersoner eller i listor på valda politiker) än lyfts fram genom uttalanden, har jag valt att främst fokusera på att finna ett befintligt urval av artiklar med subjekt som lyfts fram genom talstreck eller citationstecken. Detta eftersom studien avser att undersöka aspekter angående vem som kommer till tals i nyhetsflödena.
- Kommunen bör ha någon form av nyhetsarkiv som är enkelt att överskåda vid den manuella datainsamlingen.

Jag har utifrån detta valt att koda och analysera de 30 första nyhetsartiklarna från respektive kommuns nyhetsflöde. Insamlingen av materialet har skett under vecka 13, år 2016. Hur stort antal kommuner (30 stycken) som inkluderas i studien avgränsas utifrån urvalskriterierna och tidsramen för uppsatsen, jag har dock valt att inkludera befolkningsmängd som ytterligare en faktor för att skapa en spridning från små till stora kommuner och därigenom få ett

representativt urval (se Bilaga 2). Detta blir särskilt viktigt vid en jämförelse mellan de utvalda kommunernas statistik på könsfördelningen i nyhetstexterna.

5.3 Tillvägagångssätt

1. Efter urvalsprocessen dokumenteras de 30 första nyhetsartiklarna från varje enskild kommun i Microsoft Word. Texterna analyseras sedan maskinellt genom <http://genuskollen.se/> för räkna frekvensen av kvinnliga respektive manliga förnamn, vilket sker utifrån en jämförelse med namn och kön ur den svenska folkbokföringen. Denna första kodning baseras med andra ord uteslutande på en binär könskonstruktion.
2. Kodschemat konstrueras i enlighet med uppsatsens syfte, men även utifrån den överblick av materialet som dokumentationen gav. Variablernas värde testas och korrigeras under kodningens gång, för att säkerställa att de är valida, skilda från varandra och att det endast finns ett värde för varje analysenhet.
3. Efter själva kodningen genomförs en manuell dubbelkoll av förnamnen, för att kunna inkludera eventuella bortfall av de namn som inte finns med i folkbokföringen och sälla bort felaktigt kodade namn (exempelvis förnamn som ingår i gatuadresser). Under det manuella arbetet inkluderas även pronomen som faktor vid könsbenämningen, i den utsträckning som det är möjligt. All manuell kodning som görs efter kodschemat dokumenteras i ett Microsoft Excel-ark, för att sedan kunna bearbetas och ställas upp i tabellformat.

5.4 Kodschema

Vid konstruktionen av kodschemat (se Bilaga 1) har jag utgått från Esaiasson (2007: 200-209) och Nilsson (2010), två metदानvisningar som kompletterade varandra under min egen arbetsprocess.

Den första avsikten var att undersöka för- och efternamn utifrån både variablerna kön och nordisk/utomnordisk bakgrund, i linje med en intersektionell feministisk teori. Detta blev dock problematisk eftersom jag inte hade några uppgifter som kunde styrka bakgrund som aspekt utöver själva namnen. Artiklarna som studien avhandlar är som tidigare nämnt väldigt

korta och informativa, medan en persons ursprung är mångdimensionellt och kräver mer information om individen i fråga för att kunna göra ett korrekt fastställande.

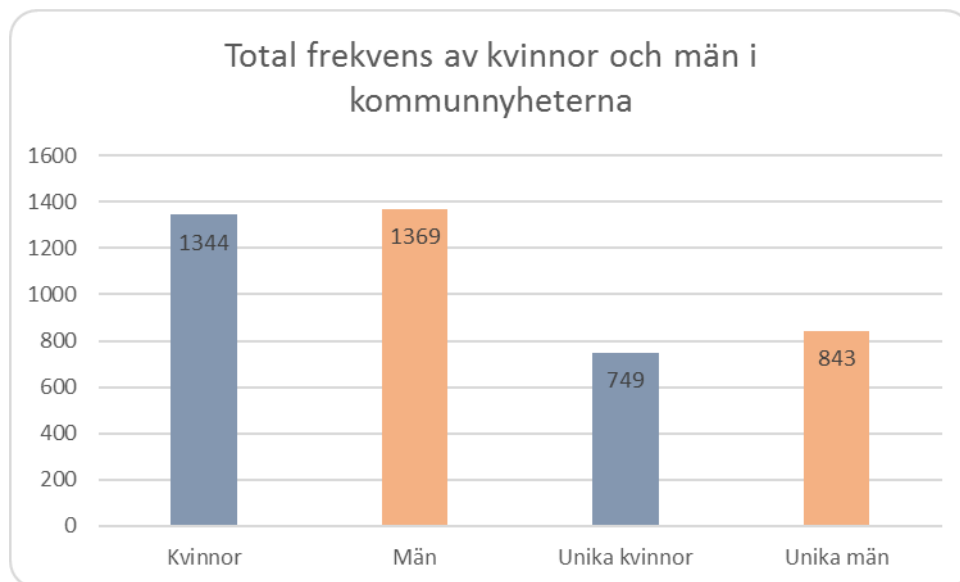
En felkälla att ha i åtanke är risken att det finns icke-binära, inter-gender eller andra könsidentiteter som står utanför den binära könskonstruktionen medverkar i artiklarna utan att synliggöras genom ett skriftligt uttryckt pronomen eller annat klargörande av deras identitet. Dessutom finns en problematik kring förnamn som indikator för kön, varpå jag i så stor utsträckning som möjligt även sätter namnen i relation till pronomen under kodningen. Denna studie har under kodningsprocessen samma utgångspunkt som Rättviseförmedlingen (2015) sett till att:

Syftet med undersökningen är att visa på vad en mediakonsument kan antas uppfatta och inte att definiera enskilda individer. (Rättviseförmedlingen 2015: 32)

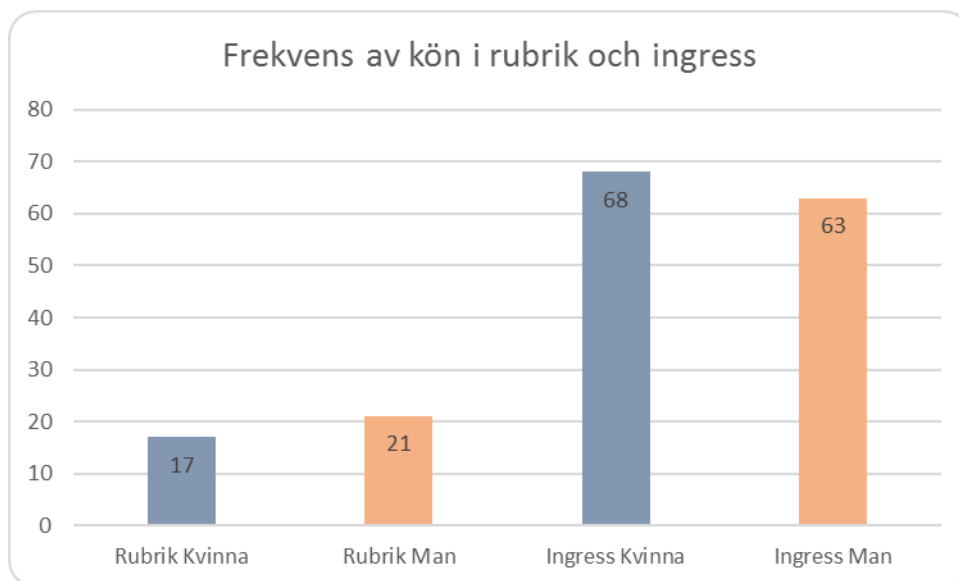
Det vill säga om ett förnamn inte går att kontrollera gentemot pronomen eller en uttalad könsidentitet så drar mediakonsumenten en egen slutsats utifrån normerna. De förnamn som är unisex eller svåra att definiera har jag valt att dubbelkolla i relation till pronomen eller helt enkelt sätta variabelvärdet ”oklart” på, för att undvika felaktiga resultat. Jag har stundvis valt att göra en Google-sökning för ytterligare uppgifter om enstaka individer, för att i väldigt osäkra lägen kunna göra ett så korrekt avgörande som möjligt under kodningsprocessen.

6 Resultat

6.1 Frekvens av de binära könen i kommunala nyhetsflöden

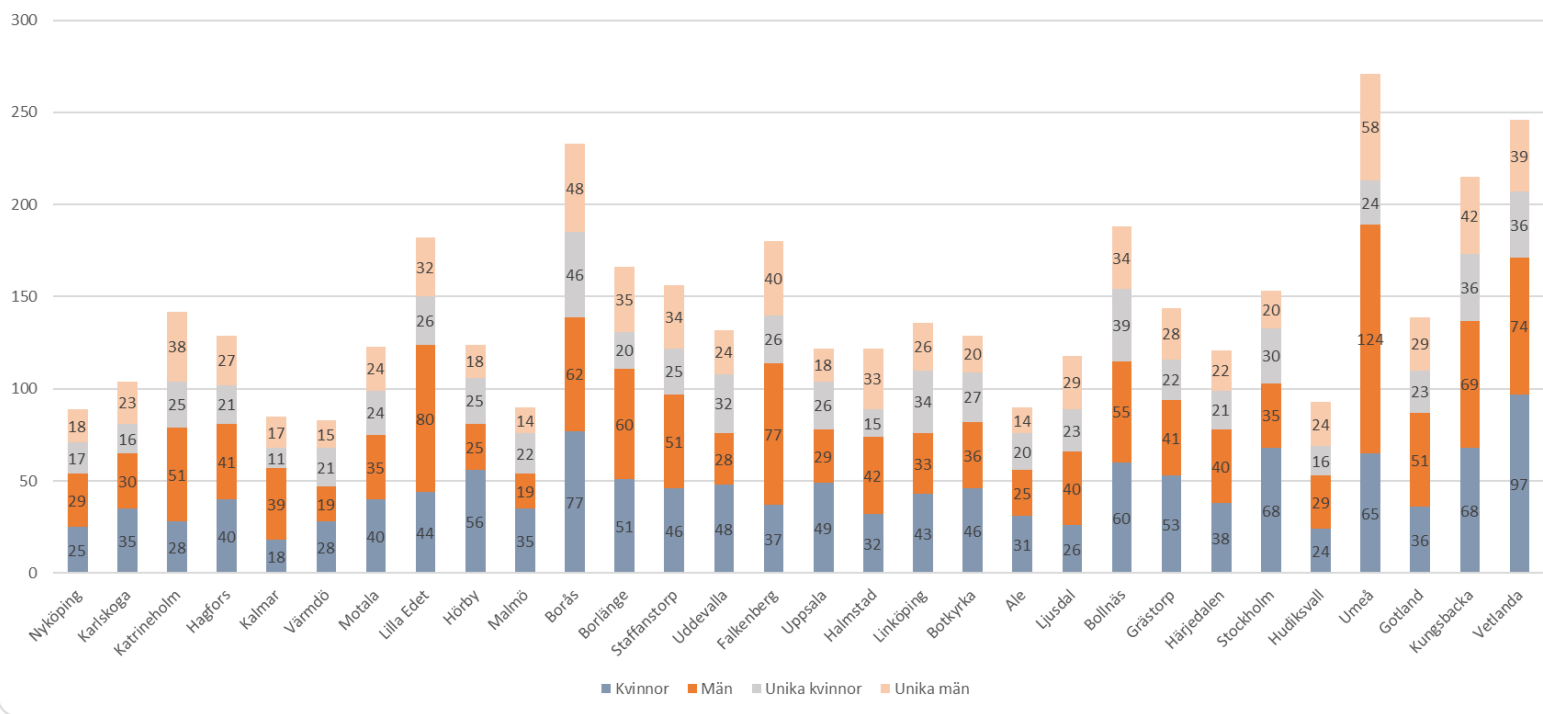

Genom att räkna den totala frekvensen av kvinnliga respektive manliga förnamn ser vi en indikation på hur stort utrymme kvinnor och män får i nyhetstexterna. Av det totala antalet förnamn i kommunernas nyhetsflöden är 49.5 % kvinnliga, medan 50.5 % utgörs av manliga förnamn. Eftersom detta inte säger någonting specifikt om det exakta antalet individer som medverkar (då ett namn kan nämnas flera gånger i samma text fastän det handlar om samma person) räknades även frekvensen av unika kvinnor och män. Resultatet visar att 47 % av de medverkande subjekten består av kvinnor och 53 % är män. Det är med andra ord en lätt övervikt av män som representeras i de kommunala nyhetsflödena på Internet. Detta är intressant i och med att tidigare representationsstudier som baseras på massmediala nyheter visar större skillnader, där andelen kvinnor tenderar att ligga på runt 20-30 % i både svenska och internationella kontexter.

Även i fråga om vilket utrymme som tilldelas de binära könen ser representationen relativt jämn ut. 44.7 % av personerna som står med i rubrikerna är kvinnor (55.3 % män), medan 51.9 % av subjekten som syns i ingresserna är kvinnliga (48.1 % män). Rent visuellt är det rubriken som läsaren lägger ögonen på först, för att sedan övergå till ingressen och slutligen själva huvudtexten. Det är därför betydelsefullt att granska hur ofta de olika könen framställs på olika ställen i artiklarna, eftersom det visar på en prioritering utifrån vad som är mest synligt. Det är inte alltför ofta som de kommunala nyheterna inkluderar individer i rubriker eller ingresser, vilket är märkbart sett till de låga siffrorna i statistiken med tanke på att det är sammanlagt 900 artiklar som har kodats.

Fördelning av kvinnor och män per kommun

Frekvensen av kvinnliga och manliga förnamn (alltså inte unika personer) i nyhetsflödena visar på stora variationer vid en jämförelse mellan olika kommuner. Hälften av kommunerna har en majoritet av kvinnliga förnamn, medan den andra halvan domineras av manliga sådana. Vid en storleksmässig jämförelse mellan kommunerna visar resultatet vissa (om än inte markanta) skillnader i könsrepresentationen mellan små och stora kommuner. De kommuner som har en markant majoritet av kvinnor är Hörby och Vetlanda (små kommuner) samt Stockholm (storstadskommun). Statistiken avslöjar även att de mest mansdominerade kommunerna sett till frekvens av förnamn är Lilla Edet, Katrineholm, Falkenberg, Gotland, Kalmar och Umeå. Här ser vi ett mönster där det är vanligare att mellanstora och större kommuner har en högre frekvens av män än de mindre kommunerna. De mest drastiska skillnaderna i kvinnlig representation sett till frekvensen av förnamn i respektive kommun ser ut som följande:

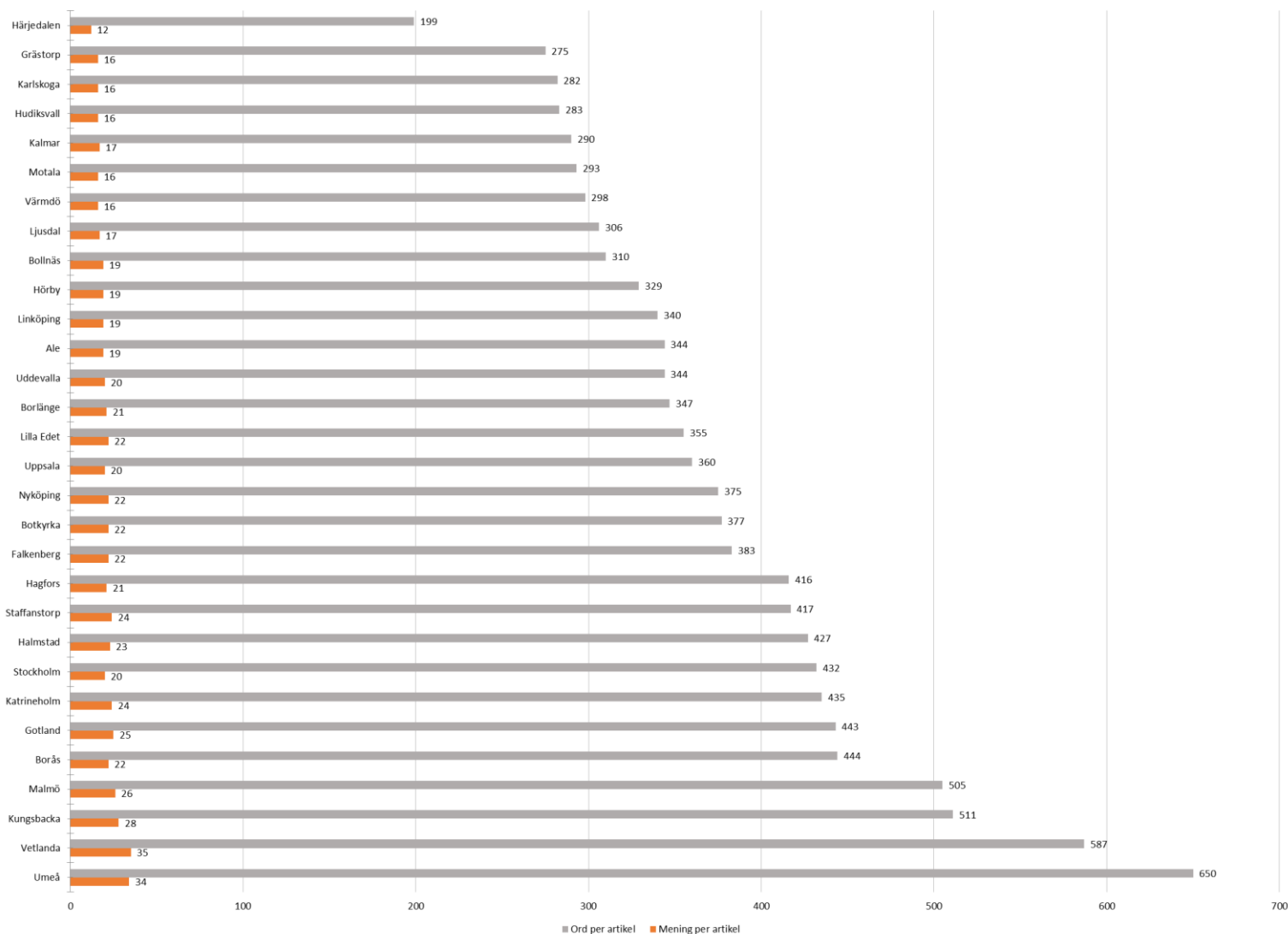
Kommun (Folkmängd)	Frekvens av kvinnliga förnamn i %
Falkenberg (42 949)	32.5 %
Umeå (120 777)	34.4 %
Katrineholm (33 462)	35.4 %
Lilla Edet (13 178)	35,5 %
Vetlanda (26 873)	56.7 %
Stockholm (923 516)	66 %
Hörby (15 020)	69.1 %

Vad gäller frekvensen av unika män och kvinnor har de flesta kommuner en majoritet av män, vilket är intressant sett till att hälften av kommunerna hade en kvinnlig dominans i den totala frekvensen av förnamn. De kommuner som har kvinnodominans sett till unika individer är Värmdö, Hörby, Malmö, Uddevalla, Uppsala, Linköping, Botkyrka, Ale, Bollnäs och Stockholm (en tredjedel av alla kommuner som ingår i studien).

Vissa kommuner kan konstateras att de har en högre frekvens av kvinnliga förnamn, trots att de har en större andel unika män än kvinnor. Dessa utgörs av Borås, Grästorp, Karlskoga och Vetlanda. De har med andra ord färre kvinnor än män, men kvinnorna nämns flest gånger vid förnamn i nyhetstexterna. Motala är ett unikt fall då kommunen hade lika många unika kvinnor som män, med en kvinnodominerande frekvens av förnamn. Kommunerna som visade på den mest jämställda representationen (med flest kvinnor sett till både frekvens av förnamn och unika individer) är Värmdö, Hörby, Malmö, Uddevalla, Linköping, Botkyrka, Ale, Bollnäs och Stockholm. Bland de kommuner med mest ojämn representation (sett till både frekvens av förnamn och unika subjekt) finns Katrineholm, Falkenberg, Lilla Edet och Umeå. Därmed kan slutsatsen dras att en jämställd representation inte har något unikt samband med kommunernas storlek att göra.

Det är viktigt att poängtera att statistiken ofta visar på en ganska jämn representation, det vill säga att en manlig dominans i vissa fall betyder 22 unika män i relation till 21 unika kvinnor (som i fallet med Härjedalen).

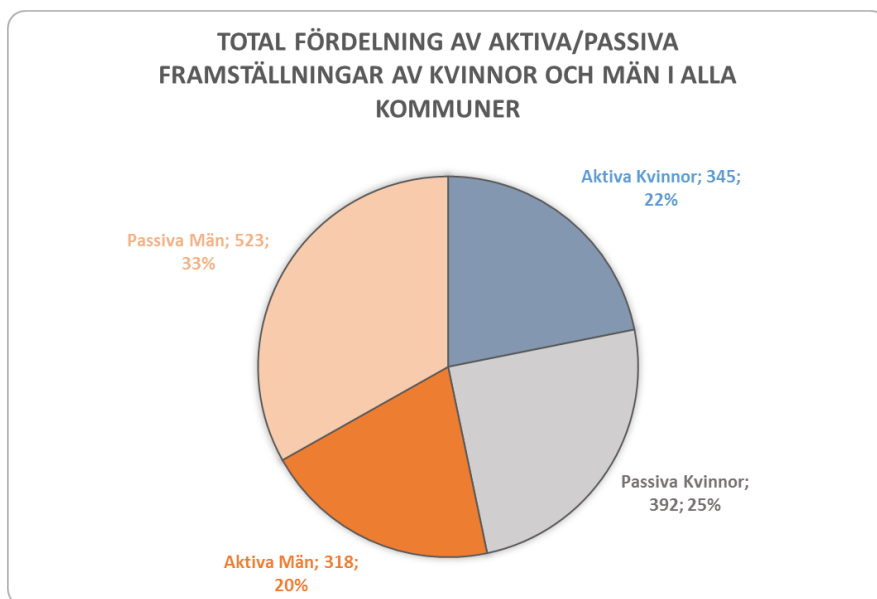
Genomsnittligt antal ord och meningar per kommun

Något som kan vara viktig att inkludera vid en jämförelse mellan kommunerna (och gällande resultatet överlag) är omfattningen av det redaktionella underlaget i respektive nyhetsflöde. Detta var något som fanns i åtanke redan under studiens urvalsprocess, eftersom kommunernas nyheter ofta är korta och begränsade i sina beskrivningar så saknades ofta subjekt och personhänvisningar i artiklarna. Det är svårt att mäta fylligheten i artiklarnas innehåll, men en potentiell fingervisning kan tänkas vara det genomsnittliga antalet ord och meningar i vardera kommuns texter. Statistiken visar att Umeå, Vetlanda, Kungsbacka och Malmö har flest meningar och ord i sina artiklar, medan kommuner som Härjedalen, Grästorp, Karlskoga, Hudiksvall och Kalmar har ett mindre omfång på sina nyheter. Detta visar liksom tidigare resultat inte på något uppenbart samband med kommunernas storlek, utan variationen

är slående vid en jämförelse. Samtidigt är det tankeväckande att Umeå har ett så pass stort utrymme i sina texter och trots detta en stor mansdominans i nyhetsflödet, medan exempelvis Värmdö som har ett betydligt mindre material har en mycket mer jämställd representation i nyheterna.

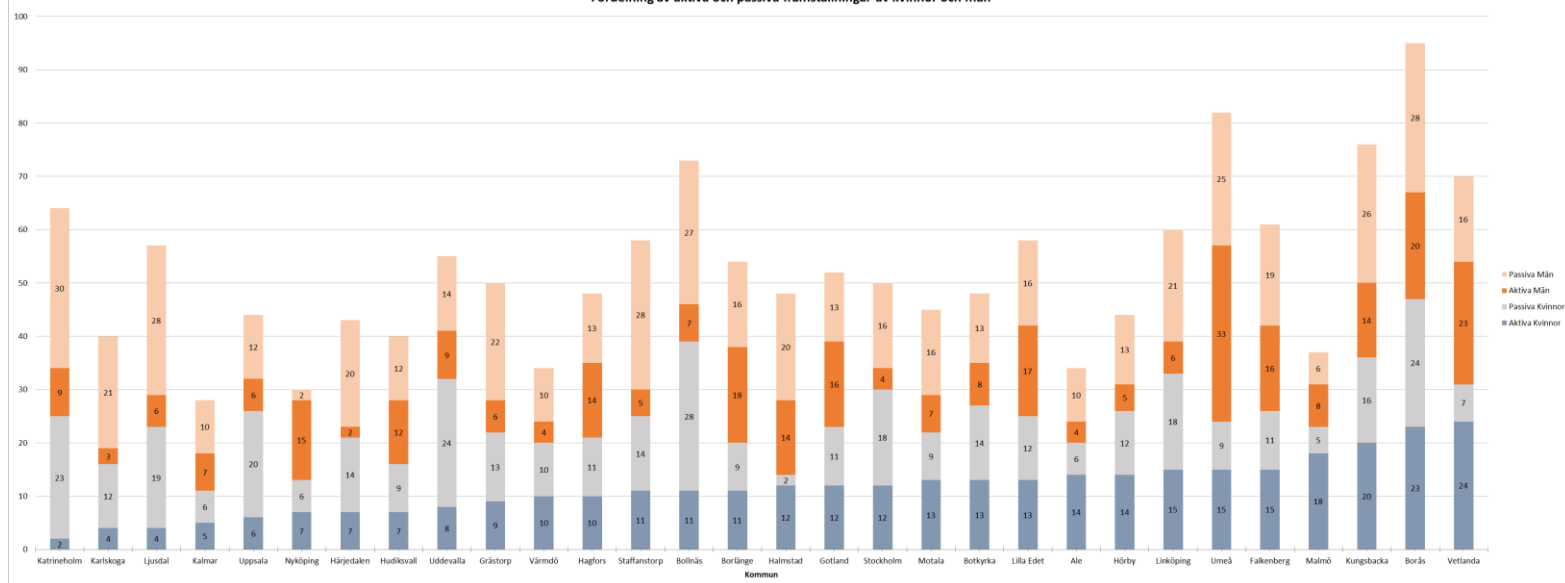
6.2 Aktiv och passiv framställning av de binära könen

Vad gäller den aktiva och passiva framställningen av de binära könen visar resultatet att det är en större andel passiva män än kvinnor, samtidigt som det är fler aktiva kvinnor än män. Av alla medverkande subjekt i nyhetsflödena framställdes en majoritet på ett passiviserande sätt — de kommer inte till tals men står omnämnda i texterna.

Under kodningsprocessen och den manuella genomgången av alla artiklar fann jag att en stor del av innehållet som kommunerna publicerar består av listor eller uppräknanden av namn. Det handlar ofta om förtroendevalda politiker (detta är särskilt vanligt vid referat från kommunfullmäktige), vinnare i olika tävlingar (näringslivet, sport etc.) och information om föreläsare eller artister under evenemang. Detta bidrar med största säkerhet till att det är så många passiva personer i nyhetsflödena.

Fördelning av aktiva och passiva framställningar av kvinnor och män

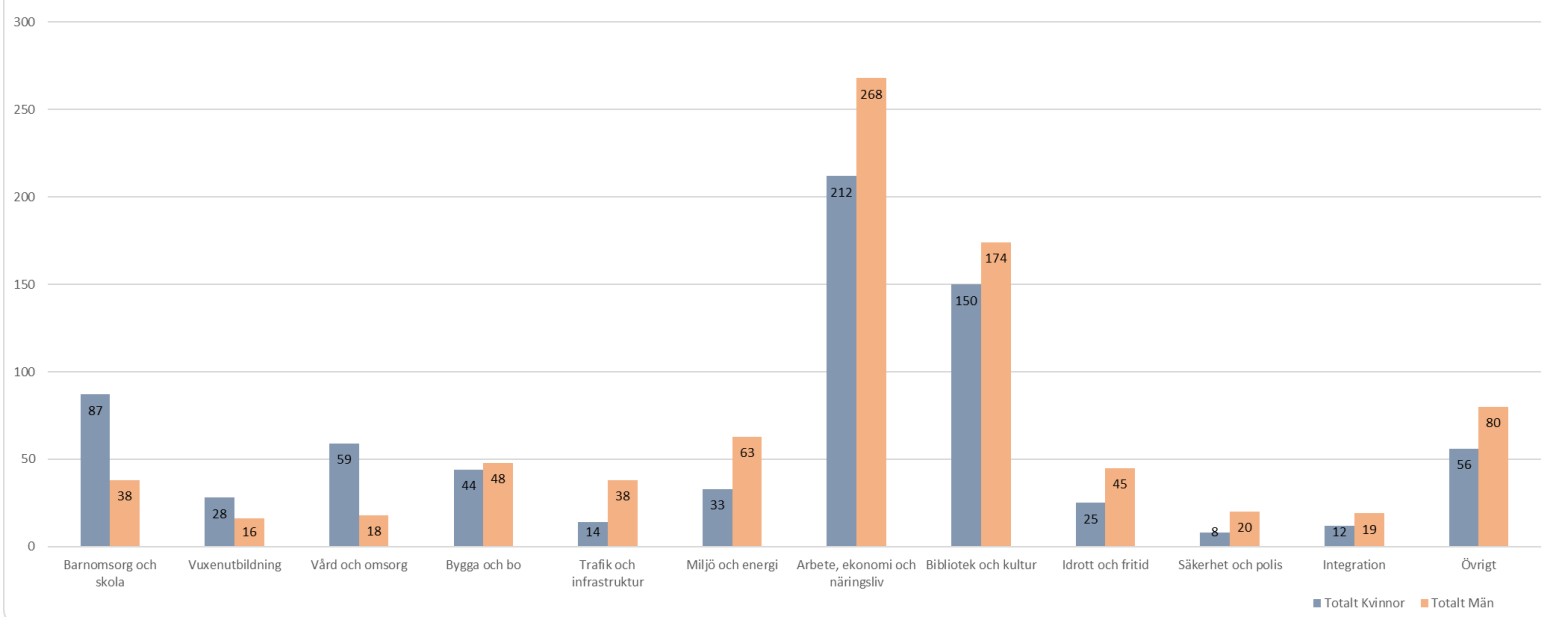

Vid en jämförelse mellan olika kommuners aktiva eller passiva framställning av kvinnor och män ser vi att 16 kommuner har fler aktiva kvinnor än män, medan 13 kommuner har en majoritet av aktiva män. Uppsala är den enda kommunen som har en jämn könsfördelning av aktiva subjekt. Det är anmärkningsvärt att en kommun som till exempel Falkenberg, som hade en mansdominans sett till frekvensen av förnamn, här har ungefär lika många aktiva kvinnor som män (om än fler passiva män än kvinnor). Några kommuner med en utmärkande stor andel aktiva män i relation till aktiva kvinnor är Katrineholm, Umeå, Nyköping, Hudiksvall och Borlänge, medan några av de mest störst andel aktiva kvinnliga subjekt är Värmdö, Staffanstorps, Malmö, Linköping, Botkyrka, Motala, Stockholm. Hos vissa kommuner går det att urskilja ett mönster som relaterar till den totala frekvensen av de binära könen utifrån förnamn, exempelvis har Umeå en stor mansdominans gällande både frekvens av förnamn och aktiva samt passiva subjekt, medan Stockholm istället har en genomgående majoritet av både aktiva och passiva kvinnor i relation till männen (trots att det inte rör sig om en lika grov könsskillnad som Umeå har).

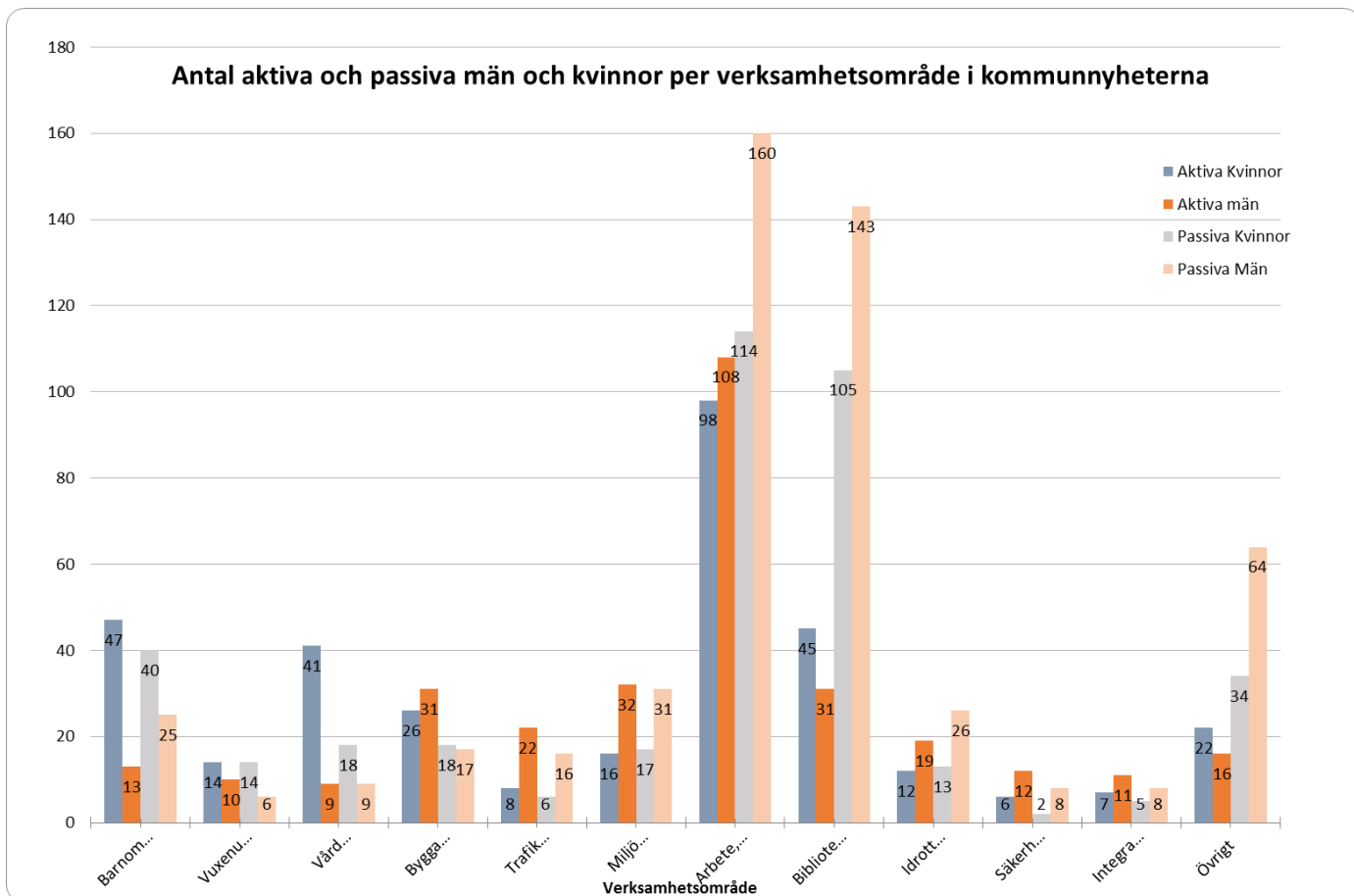

6.3 Könsfördelning inom olika verksamhetsområden

Antal kvinnor och män per verksamhetsområde i kommunernas nyhetsflöden

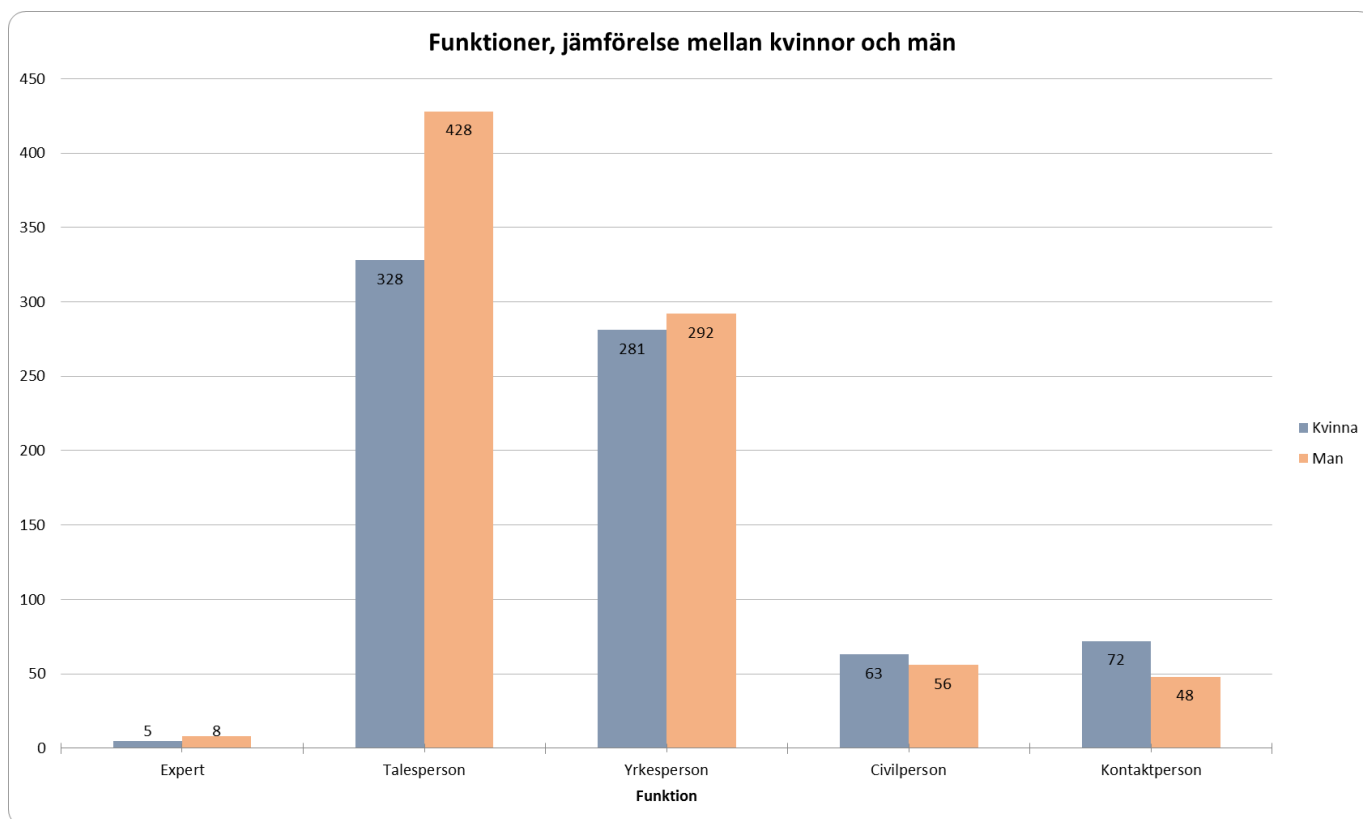
Statistiken på antalet kvinnor och män inom olika verksamhetsområden i kommunernas artiklar visar att kategorierna ”Barnomsorg och skola” (69.6 % kvinnor) samt ”Vård och omsorg” (76.6 % kvinnor) domineras av kvinnor. I övrigt var det bara ytterligare en kategori med en majoritet av kvinnliga subjekt, nämligen ”Vuxenutbildning”. Verksamhetsområdet ”Bygga och bo” hade en relativt jämn könsfördelning i jämförelse med de andra mansdominerade områdena, även om det i slutändan fortfarande rör sig om fler män än kvinnor. Några av de största klyftorna där män utgör en majoritet finner vi inom ekonomi och näringsliv, trafik, idrott, säkerhet och polis, samt energifrågor. Det är dessutom fler män än kvinnor som framställs inom ”Bibliotek och kultur”. Jag finner det även relevant att konstatera att kategorin ”Övrigt” mestadels innehåller summeringar från kommunfullmäktige, varpå de flesta medverkande under den etiketten är förtroendevalda politiker.

Genom att undersöka inom vilka verksamhetsområden kvinnor respektive män uttalar sig i de kommunala artiklarna kan en urskilja ett mönster i relation till mans- respektive kvinnodominerade domäner. Män uttalar sig i större utsträckning än kvinnor inom alla mansdominerade områden, utom i kategorierna ”Bibliotek och kultur” och ”Övrigt” där kvinnor istället har en aktiv funktion i ett sammanhang där de utgör en minoritet. De stereotypiskt kvinnliga verksamhetsområdena har flest aktiva kvinnor, medan männen som uttalar sig är en minoritet.

Värt att notera är annars att vissa av de kategorier som präglas av ett stort antal passiva subjekt (”Bibliotek och kultur”, ”Övrigt”, ”Arbete, ekonomi och näringsliv”) skulle kunna relateras till den tidigare nämnda förekomsten av passiviserande ”listor” eller uppräknanden av namn på förtroendevalda, vinnare i tävlingar och medverkande på olika evenemang (Se avsnittet om ”Aktiv och passiv framställning av de binära könen”).

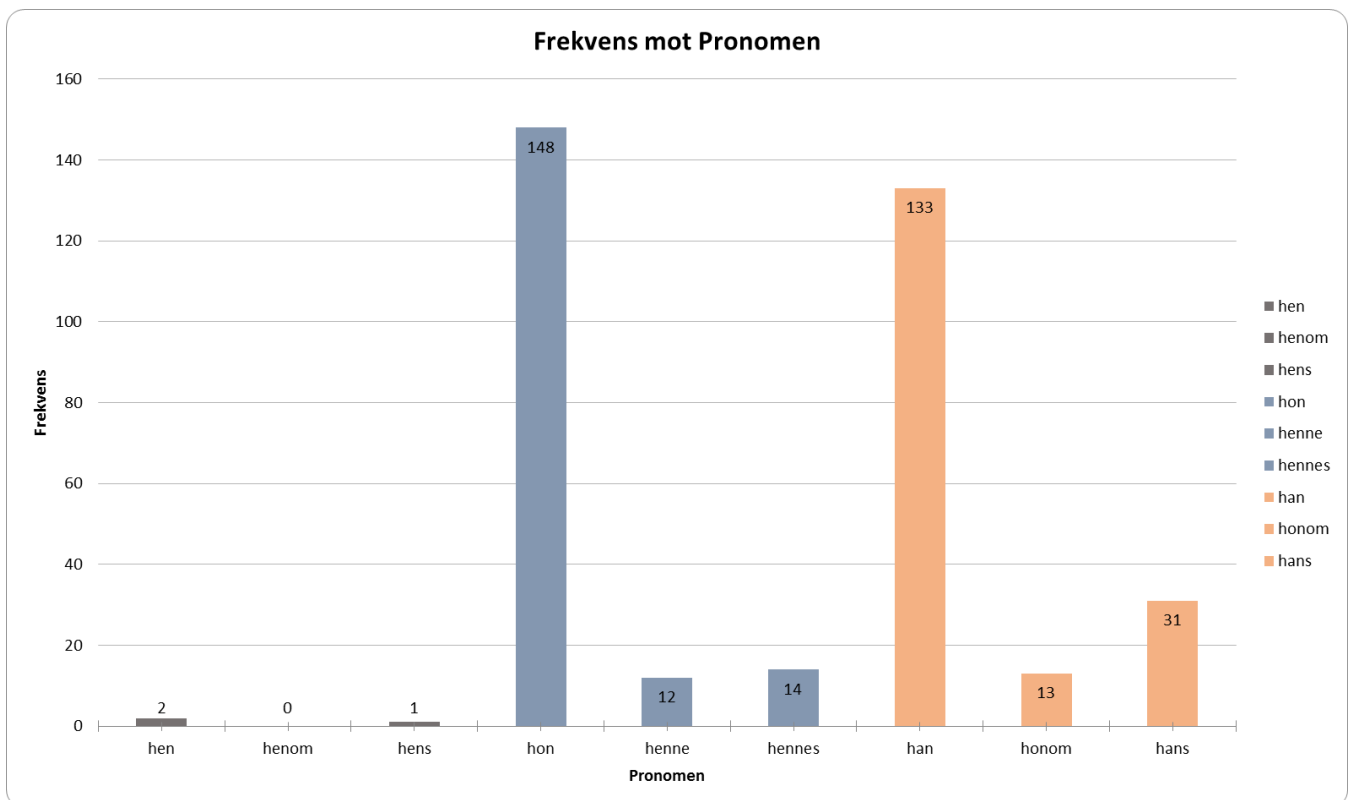
6.4 De binära könen funktion

Mätningen av de medverkande subjektens funktion avslöjar att kvinnor utgör en majoritet av de civila personerna. Även kontaktpersonerna utgörs främst av kvinnor. Kontaktpersonerna står i periferin till själva huvudtexten i nyhetsartiklarna, vilket gör att dessa individer tar som allra minst utrymme i nyhetsflödena. Som kontrast är det flest kvinnor som framställs i ingresserna (med flest män i rubrikerna), även om dessa subjekt är färre i frekvensantalet.

Talespersonerna utgörs av en märkbar manlig majoritet, medan yrkespersonerna också domineras av männen om än inte med ett lika stor klyfta i relation till kvinnorna. Anledningen till att kategorin ”Expert” har ett så lågt frekvensantal är för att kommunnyheterna är partiska på ett sätt som massmediala nyheter inte är, med andra ord så lyfts kommunens egna experter fram snarare än oberoende sakkunniga källor. Dessa subjekt har således kodats som talespersoner för kommunen. Individerna i fråga talar inte å egna vägnar, utan formulerar ett ”vi” (kommunen) i sina uttalanden.

6.5 Frekvens mot pronomen

Förekomsten av pronomen är inte lika vanligt i de kommunala nyhetsflödena som för- och efternamn, men de vanligaste som förekommer är ”hon” och ”han”. Det könsneutrala pronomenet ”hen” fanns i en ensam artikel (i Hörby kommuns flöde) av sammanlagt 900 kommunala nyhetsartiklar, där uttrycket användes i en mer generell betydelse för att referera till en tredje person av okänd könsidentitet. En annan sak som är intresseväckande i resultatet rörande pronomen är att det finns mer än dubbelt så många ”hans” som ”hennes” i nyhetstexterna.

7 Diskussion och slutsats

Studien visar på en ojämsställd könsrepresentation i de kommunala nyhetsflödena, delvis då den totala frekvensen av både förnamn och unika subjekt domineras av män. Personerna som lyfts fram i artiklarnas rubriker är också till största delen män, däremot tar kvinnorna mest utrymme i ingresserna. Klyftan mellan frekvensen av kvinnor och män är generellt sett mindre än i massmediala nyheter. Resultatet visar att 47 % av antalet (unika) medverkande subjekt i kommunnyheterna består av kvinnor och 53 % av män, medan andelen kvinnor inom massmediala nyheter brukar ligga runt 20-30 % (se avsnitt 4.2.1 Tidigare representationsstudier och statistik). Hur kommer sig då denna skillnad? En förklaring skulle kunna ligga i Stuart Allans (1999) konstaterande att de massmediala nyhetsredaktionerna präglas av en stark machokultur, vilket även går i linje med det faktum att den privata sektorn har en tydligare mansdominans bland anställda och chefer än den offentliga sektorn (Ferdman & Nilsson 2005). Enligt Allan (1999) skulle nyheterna bli mer könsneutrala om redaktionen strategiskt skapade en jämsställd balans av antalet kvinnliga och manliga journalister på arbetsplatsen, något som kan tänkas vara en påverkande faktor i detta sammanhang.

Vid en jämförelse mellan kommunerna uppdagas det stora variationer, som pekar på att representationen av kön är oberoende av kommunstorlek och omfattningen av det redaktionella underlaget. Dock ser vi ett mönster där mellanstora och större kommuner har en högre frekvens av förekommande manliga förnamn. Kommunerna som visade på den mest jämsställda representationen (med flest kvinnor sett till både frekvens av förnamn och unika individer) är Värmdö, Hörby, Malmö, Uddevalla, Linköping, Botkyrka, Ale, Bollnäs och Stockholm. Bland de kommuner med mest ojäms representation (med en majoritet av män sett till både frekvens av förnamn och unika subjekt) finns Katrineholm, Falkenberg, Lilla Edet och Umeå. Det kan noteras att Umeå hade störst genomsnittligt antal ord och meningar i nyhetsflödet, är en av de största kommunerna i studien och har samtidigt den mest anmärkningsvärda dominansen av män i artiklarna. Som rapporten från Sveriges Kommuner och Landsting (2006) slår fast är det inte alltid de stora kommunerna med hög medienärvaro som sitter på den största kommunikativa kompetensen, även om det i detta fall främst rör sig om inkluderande och jämsställd kommunikation.

Sett till könsfördelningen mellan olika verksamhetsområden (eller nyhetsämnen) i kommunernas nyhetsflöden kan vi se samma mönster som i Allens (1999) teoretiska resonemang kring *soft news* (kvinnligt) och *hard news* (manligt). De kategorier som domineras av förekomsten av kvinnor är ”Barnomsorg och skola” (69.6 % kvinnor) samt ”Vård och omsorg” (76.6 % kvinnor), vilket visar på att kvinnorna fortfarande förpassas till den privata domänen och mjuka ”humana” värden utifrån deras traditionella roll i hushållet. Samtidigt finns en mansdominans inom nyheter som berör maskulint kodade ämnen, exempelvis ”Arbete, ekonomi och näringsliv”, ”Säkerhet och polis” och ”Trafik”. Det finns dock enstaka undantag eller tendenser till avvikelser sett till indelningen mellan mjuka och hårda nyheter. Verksamhetsområdet ”Bygga och bo” visade sig ha en ganska jämn könsfördelning i jämförelse med de andra mansdominerade verksamhetsområdena, även om det i slutändan fortfarande rör sig om fler män än kvinnor. Det är dessutom fler män än kvinnor som framställs inom ”Bibliotek och kultur”, vilket annars skulle kunna klassas som stereotypiskt ”mjukt” och därmed en kvinnlig domän. Däremot är männen en passiv grupp inom denna kategori, medan kvinnorna i en större utsträckning har en aktiv funktion. En annan kategori där de passiva männen dominerar medan kvinnorna utgör en aktiv minoritet finner vi under ”Övrigt”, som till större delen innehåller summeringar från kommunfullmäktige. Det är dock svårt att dra slutsatser utifrån kategorin, då den är bred och inte säger något om vilka de aktiva kvinnorna egentligen är (förtroendevalda politiker eller andra personer i ett annat sammanhang). Det övergripande mönstret är dock att den majoriteta gruppen inom en viss domän har en mer aktiv roll än minoriteten, det vill säga att män oftare uttalar sig än kvinnor inom mansdominerade verksamhetsområden (och tvärtom) i nyhetsartiklarna. Rent generellt kan det konstateras att könsindelningen mellan verksamhetsområdena i regel pekar på att de kommunala nyhetsflödena reproducerar stereotyper om kvinnligt och manligt, utifrån Allens (1999) teoretisering om *soft* och *hard news*.

Den slutliga statistiken i denna studie visar att det totalt sett finns en större andel passiva män än passiva kvinnor, samtidigt som det är fler aktiva kvinnor än män (dock utgör de passiva männen den största gruppen av alla med sina 33 %, se avsnitt 6.2 Aktiv och passiv framställning av de binära könen). Detta kan upplevas som förvånande med tanke på att nyhetsflödena domineras av förekomsten av män, vilket gör det lockande att tänka sig att

männen även är de som synliggörs mest genom aktiva uttalanden. Det bör samtidigt poängteras att:

1. Män framställs genom aktiva uttalanden inom något fler verksamhetsområden (eller kategorier) än kvinnor.
2. Skillnaderna mellan aktiva kvinnor och män är som störst inom de kvinnodominerade områdena, vilket indikerar en underliggande problematik där män inte prioriteras inom kvinnligt kodade sammanhang och alltför sällan lyfts fram genom uttalanden i ”mjuka” nyheter.

Återigen finner vi kopplingar till Allens (1999) teorier, där nyhetsförmedlingen influeras av en machokultur. Kanske präglas nyhetsförmedlingen av en tydligare medvetenhet kring behovet av att lyfta fram kvinnor inom mansdominerande kontexter, sett till att det finns en kvinnorörelse och riktlinjer gällande arbetet för kvinnors rättigheter (så som Kvinnokonventionen och diskrimineringslagen). Detta medan männen fortfarande inte förväntas befinna sig inom kvinnliga domäner eller förknippas med kvinnliga ”svaga, mjuka” attribut inom ramen för de patriarkala normerna, i och med att feminitet har lägre status och är underordnat maskulinitet. (Connell 2002: 12; Hirdman 1988) Det finns även en problematik i det faktum att män har företräde inom fler verksamhetsområden än kvinnor sett till framställningen av både aktiva och passiva subjekt i nyhetstexterna.

Majoriteten av det totala antalet subjekt i nyhetsflödena framställdes passivt snarare än aktivt, det vill säga att de inte uttalar sig i sammanhangen som de medverkar inom. Detta kan bero på begränsade resurser hos kommunerna, samtidigt som det kanske inte är lika centralt att göra intervjuer för korta informationspräglade kommunnyheter på Internet än vad det är för större sensationsnyheter eller reportage i massmedia. Det kan tänkas att publiken påverkar och påverkas av massmedia i en större utsträckning, medan kommunerna snarare använder nyhetsförmedlingen för att förmedla information utan att förvänta sig några större gensvar (massmedia har trots allt en större genomslagskraft). Som Sveriges Kommuner och Landsting (2006) tar upp gynnas det offentliga samtalet som mest när medierna och kommunerna lägger resurser på kommunikationen, men befolkningen tenderar att vända sig till media för att få mer allsidig och samhällsrelevant information. Ambitionsnivån tycks i många fall vara lägre sett till utformningen av kommunernas digitala nyhetsartiklar, i och med att det inte är lika många intervjuer och reportage, samt få bilder som har tagits specifikt för artikeln i fråga. En

stor del av nyhetsartiklarnas innehåll består dessutom av listor eller uppräknanden av namn, till exempel av förtroendevalda politiker.

Angående subjektens funktion i de kommunala nyhetsflödena visar studiens resultat att civilpersonerna utgörs av fler kvinnor än män, vilket återigen kopplar till genusystemets förpassning av kvinnan till den privata domänen (Hirdman 1988; Jarlbro 2006: 40).

Mätningen av de binära könen funktion avslöjar dessutom att kvinnor utgör en majoritet av kontaktpersonerna i artiklarna (den funktion som är allra mest passiv och ligger i periferin sett till textens utformning). Talespersonerna och yrkespersonerna präglas istället av mansdominans, vilket antyder att männen håller på mest makt och har en starkare roll i det offentliga rummet. Detta förstärker bilden av kvinnan som passiv i relation till den överordnade mannen (Hirdman 1988; Jarlbro 2006: 40). Talespersonerna rymmer en mängd olika titlar och maktpositioner (många VD:ar och politiker), då jag gjorde ett metodval som innebar att kodningen i stor utsträckning genomfördes på samma villkor som vid representationsstudier inom massmedia. Det hade förmodligen avslöjat mer ur ett maktperspektiv om dessa variabelvärden hade omformulerats och anpassats till den kommunala kontexten. Jag hade snarare velat se på en mer specifik indelning som avslöjar vilka som är förtroendevalda, tjänstemän, civila, etcetera. Detta för att rama in en diskussion om elitism och vilka poster som de olika könen får gestalta i texterna. Vissa värden så som ”Expert” var svårhanterligt och fick således låga frekvensvärden, eftersom kommunen är partisk i sin kommunikation och hellre lyfter fram sin egen verksamhets experter än utomstående och oberoende sakkunniga.

Sett till förekomsten av pronomen är det vanligare att använda för- och efternamn på subjekten i nyhetsflödena, medan de vanligaste pronomena är ”hon” och ”han”. Det könsneutrala pronomenet ”hen” fanns bara i en artikel (av Hörby kommun) av sammanlagt 900 kommunala nyhetsartiklar och betecknade i sammanhanget inte någon enskild individ utan hade en allmän innebörd med hänvisning till en okänd tredje part (med ovisst kön). Kommunerna kan tänkas se ”hen” som politiskt laddat eller kontroversiellt sett till dess användning inom könspolitiska sammanhang (Milles 2013), varpå bruket av pronomenet undviks till förmån av en mer neutral ton. Implementeringen av ”hen” kan dock ha en synliggörande funktion och fungera som ett erkännande av könsidentiteter som inte vill ingå i könsdikotomin (Milles 2013). Den ”neutrala” hållningen i nyhetsförmedlingen osynliggör

främst de könsidentiteter som tillhör en minoritet, vilket reproducerar genussystemet. Som Butler (1990) klargör finns det individer som inte går att begränsa till en binär könskonstruktion, vilket dessutom är en konstruktion som har motstridiga normer och inte går att använda för att kategorisera ens kvinnor och män utan problematiska konsekvenser.

Det hade varit intressant att ta del av fler vetenskapliga studier gällande representation av könsidentiteter som varken är kvinnor eller män, då fokus tenderar att hamna på diskrimineringen av kvinnor (vilket på sätt och vis är förståeligt då det rör sig om förtrycket av halva jordens befolkning, men det ena behöver inte utesluta det andra). För kommunen som politiskt styrd verksamhet finns det många fördelar med att implementera "hen", vilket Milles (2013) menar kan gynna myndighetsspråket, förenkla klarspråksarbetet och förbättra medborgardialogen. Språkbruket kan därmed bli mer inkluderande och få fler medborgare att känna sig viktiga i lokalsamhället.

En annan sak som är intresseväckande i resultatet rörande pronomen är att det finns mer än dubbelt så många "hans" som "hennes" i nyhetstexterna. Mannen konstrueras därmed som "ägande" eller dominant (eftersom det är ett possessivt pronomen) i en större utsträckning än kvinnan, vilket är en språklig reproduktion av den stereotypa bilden av kvinnan som passiv i relation till den dominanta mannen (Connell 2002: 12; Hirdman 1988).

Sammanfattningsvis kan det konstateras att kommunerna upprätthåller den patriarkala strukturen eller genussystemet genom agenda-setting (makt över dagordningen). I enlighet med ett Foucaultianskt maktperspektiv finns en maktdimension inbäddat i språket och texterna som kommunen använder och förmedlar i sina nyhetsflöden. Detta innebär att kommunerna konstituerar och reproducerar sociala normer, samt avgör vilka som får tolkningsföreträde (och inte) i nyheterna och därmed även lokalsamhället. Denna studie analyserar frekvensen av könsidentiteter i nyhetsflödena, vilket utgör den första nivån av agenda-setting. Detta medan den andra nivån visar på mer kvalitativa egenskaper och mönster angående hur könsrepresentationen ser ut. (First 2002; McCombs 2004) Utifrån detta kan vissa slutsatser dras om de olika sätt som nyhetstexterna reproducerar och konstruerar genusstereotyper, sociala normer och bilderna av könsidentiteterna. Resultaten visar på ett osynliggörande av minoriteta könsidentiteter och en utebliven användning av inkluderande pronomen. Samtidigt förpassas kvinnor till den privata domänen, begränsas till så kallade *soft news* och syns i färre sammanhang än männen. Män lyfts inte fram inom kvinnodominerade

verksamhetsområden, får större utrymme inom den offentliga domänen än kvinnor och lyfts främst fram i maskulint präglade *hard news*.

Slutligen vill jag klargöra att könsfördelningen i de kommunala nyhetsflödena inte bara handlar om den statistiska representationen av de binära könen. Detta blir uppenbart då vi blickar tillbaka på SCB:s (2016, se avsnitt 3.1 Jämställdhet) definition av jämställdhet. I samband med denna menar de att ”*Finns det mer än 60 procent kvinnor i en grupp är den kvinnodominerad. Finns det mer än 60 procent män i en grupp är den mansdominerad.*”. Om könsfördelningen är jämnare än så anser SCB att en ”kvantitativ jämställdhet” har uppnåtts. Samtidigt formulerar de begreppet ”kvalitativ jämställdhet”, som innebär att ”*både kvinnors och mäns kunskaper, erfarenheter och värderingar tas tillvara och får berika och påverka utvecklingen inom alla områden i samhället*” (SCB 2016). Utifrån denna definition präglas de kommunala nyhetsflödena överlag av en kvantitativ jämställdhet mellan de binära könen, till exempel består antalet unika medverkande subjekt i nyheterna av 47 % kvinnor och 53 % män. Det är givetvis ett positivt resultat, i kvantitativa mått mätta.

Frågan är om det verkligen går att dela upp jämställdhet på detta vis? Blir det meningsfullt att tala om en uppnådd jämställdhet om detta inte inkluderar en kombination av kvantitativa och kvalitativa aspekter? Det kan finnas en risk för att statistiken hamnar i fokus på bekostnad av andra faktorer, när det fortfarande finns underliggande strukturer som behöver adresseras för att jämställdhet ska kunna uppnås på flera plan. Jag vill därmed föreslå att SCB:s definition av jämställdhet är otillräcklig och kräver ett integrerat begrepp (som i sin tur kan användas i relation till kvantitativa och kvalitativa aspekter, men kopplat till den enhetliga definitionen), särskilt i skenet av denna studie. För även om resultatet visar på att kommunernas nyhetsflöden är kvantitativt jämställda så finns det fortfarande en djup problematik kring framställningen av de olika könsidentiteterna. Bland annat finns en snedvriden representation av könen sett till olika domäner (kvinno- och mansdominerade sådana, samt genus i relation till det privata och det offentliga), ett osynliggörande av minoriteter och reproduktionen av stereotyper om kvinnligt och manligt.

7.2 Slutord och rekommendationer

Samhället genomsyras av genusstrukturer och det finns en stor risk att kommunernas verksamhet präglas av slentrianmässigt invanda normer. Därför är det viktigt med en aktiv reflektion över och utveckling av språkbruk, ordval, bild och text i de kommunala nyhetsflödena. Kommunerna är i slutändan en förlängning av statsmakten och utgör politiskt styrda verksamheter, varpå det är viktigt att uppmärksamma det historiska patriarkala arvet och regelbundet påminna om att strävan efter jämställdhet fortfarande är en viktig prioritering. Om staten och kommunerna aktivt arbetar med att synliggöra marginaliserade grupper gör det en stor skillnad ur ett demokratiskt perspektiv. Varje läsare av kommunens nyheter har en rätt att känna sig inkluderad och representerad.

En observation som jag gjorde under kodningsprocessen var att det fanns en brist på genusrelaterade ämnen i nyhetsflödena. Rent generellt kan en utomstående läsare tro att det inte finns något lokalt engagemang kring genusfrågor. En rekommendation som jag skulle ge till kommunala nyhetsredaktioner och kommunikatörer är att aktivt försöka lyfta evenemang, ämnen och sammanhang där minoriteta könsidentiteter är involverade och/eller där genus ligger i fokus. Kommunens makt över dagordningen inkluderar vilken typ av nyheter som väljs ut för publicering.

Det kan vara en god idé att ta fram riktlinjer för hur jämställdhet ska implementeras i nyhetsförmedlingen och kommunikationsarbetet överlag. Jag rekommenderar att tillämpa pronomenet ”hen” i språkbruket, samtidigt som det går att göra ett medvetet val att bryta mot genusrelaterade normer i socialt kodade kontexter (om en nyhet handlar om barnomsorg — välj att intervjua en man för att undvika att reproducera den kvinnliga stereotypen). Undvik även att köna arbetstitlar och roller i onödan, en polis är inte en ”kvinnlig polis” (det indikerar att det är skillnad på manliga och kvinnliga poliser utifrån individernas kön, inte deras kompetens). Utvärdera och räkna på nyhetsmaterialet för att reflektera över innehållet. Tänk över dispositionen, vilka som syns på bilderna och i rubrikerna. Se till att utbilda nyhetsredaktionen inom genus och inkluderande kommunikation. Det finns många åtgärder för att utveckla den kommunala nyhetsförmedlingen.

Sett till framtida representationsstudier hade jag gärna sett en analys av bilderna i de kommunala nyhetsflöden, då dessa tar ett väldigt stort utrymme i de kortare nyhetsinläggen.

Jag hade tankar på att genomföra en semiotiskt bildanalys som en del av uppsatsen, men detta fungerade inte då materialet redan hade dokumenterats utan bilderna när idén kom till ytan. Något som med fördel skulle ha kunnat inkluderas i denna studie vore någon form av fördjupande metod som dekonstruerar latent innehåll i en större utsträckning, det vill säga de underliggande meningarna i texterna. Det är annars en stor förhoppning att framtida representationsstudier inom kommunerna granskar mångfald utifrån olika faktorer, exempelvis bakgrund och etnicitet, och kanske tillämpar ett intersektionellt perspektiv, något som säkerligen skulle kunna ge intressanta resultat.

8 Referenslista

Allan, S. (1999). *News Culture*. Buckingham: Open University Press.

Bergström, G. & Boréus, K. (red.) (2012). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. (3., [utök.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Butler, J. (1990). *Gender Trouble: Feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge.

CEDAW. (2016). *Slutsatser avseende Sveriges kombinerade åttonde och nionde periodiska rapport*. Hämtad 2016-08-04, från http://www.regeringen.se/globalassets/regeringen/dokument/socialdepartementet/jamstalldhet/slutsatser-avseende-sveriges-kombinerade-attonde-och-nionde-periodiska-rapport_cedaw.pdf

Connell, R.W. (2002) *Om genus*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB.

Deegan, C. (2002). *The legitimising effect of social and environmental disclosures – a theoretical foundation*. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, vol. 15, nr 3, s. 282-311.

Edström, M., & Jacobsson, J. (2015). *Räkna med kvinnor*. Allt Är Möjligt. Hämtad 2016-08-22, från http://jmg.gu.se/digitalAssets/1559/1559115_rakna-med-kvinnor-2015.pdf

Esaiasson, P. (2007). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (3., [rev.] uppl.) Stockholm: Norstedts juridik.

Fagerström, L., & Nilson, M. (2008). *Genus, medier och masskultur*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

First, A. (2002). All women should cry: The presentation of women in foreign news. In *Communication & Medicine*, 27 (1), pp. 35-61. Retrieved 2016-08-23, from <http://www.degruyter.com.ezproxy.ub.gu.se/downloadpdf/j/comm.2002.27.issue-1/comm.27.1.35/comm.27.1.35.xml>

Ferdman C., Nilsson S., (2005). *Löneskillnader mellan offentlig och privat sektor*. Örebro: Statistiska central byrån. Hämtad 2016-08-24, från

http://www.scb.se/Statistik/AM/AM9903/_dokument/Loneskillnader-mellan-offentlig-och-privat-sektor.pdf

Gauntlett, D. (2008). *Media, gender and identity: An introduction* (2nd ed.). Abingdon: Routledge.

Giddens, A., & Pierson, C. (1998). *Conversations with Anthony Giddens: Making Sense of Modernity*. Cambridge: Polity.

Hirdman, Y. (1988). Genussystemet: teoretiska funderingar kring kvinnors sociala underordning. Uppsala: Maktutredningen.

Jarlbro, G. (2006). *Medier, genus och makt*. Lund: Studentlitteratur.

Lundqvist, J., & Johansson, B. (2012). *Kivi och monsterhund*. Linköping: Olika Förlag.

McCombs, Maxwell (2004). *Setting the agenda*. Canada: Blackwell Publishing Inc.

Milles, K. (2013). En öppning i en sluten ordklass? Den nya användningen av pronomenet hen. *Språk & Stil*, 23, s. 107-140.

Nilsson, Å. (2010). Kvantitativ innehållsanalys. I M. Ekström, & L. Larsson (Red.), *Metoder i kommunikationsvetenskap*. (Andra upplagan, sid. 119-152). Lund: Studentlitteratur.

RFSU. (2016). *Sex-ABC*. Hämtad 2016-08-22, från <http://www.rfsu.se/sv/Sex--relationer/Sex-ABC/>

Rättviseförmedlingen. (2015). *Rättvisaren*. Hämtad 2016-05-18 från <https://rattviseformedlingen.se/wp-content/uploads/2015/11/Rttvisaren2015.pdf>

Rättviseförmedlingen. (2016). *Om oss*. Hämtad 2016-08-22, från <https://rattviseformedlingen.se/om-oss/>

SFS 2008:567. Diskrimineringslag. Stockholm: Kulturdepartementet.

Statistiska Centralbyrån. (2015). *Befolkningsstatistik i sammandrag 1960-2015*. Hämtad 2016-08-22, från http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Befolkning/Befolkningens-sammansattning/Befolkningsstatistik/25788/25795/Helarsstatistik---Riket/26040/

Statistiska Centralbyrån. (2016). *På tal om kvinnor och män*. Örebro: SCB-Tryck.

Sveriges Kommuner och Landsting. (2006). *Den lokala offentligheten: En studie av makt, medier och mötesplatser i 14 kommuner*. Hämtad 2016-08-15, från <http://webbutik.skl.se/sv/artiklar/den-lokala-offentligheten-en-studie-av-makt-medier-och-motesplatser-i-14-kommuner.html>

Sveriges Riksdag. (2016). *Riksdagens historia*. Hämtad 2016-08-04, från <http://www.riksdagen.se/sv/sa-funkar-riksdagen/demokrati/riksdagens-historia/>

Thunholm, P. (2014). *Kommunikativ maktförskjutning?: Legitimitetsskapande kommunikation i kölvattnet av ett massmedialt uppmärksammat omhändertagande*. Linnéuniversitetet, Polisutbildningen.

United Nations. (1979). *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*. Retrieved 2016-08-04, from http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/34/180&Lang=E

UN Women Sverige. (u.å.) *Kvinnokonventionen*. Hämtad 2016-08-04, från <http://www.unwomen.se/internationellt/styrdokument/#Kvinnokonventionen>

The World Association for Christian Communication. (2016). *The GMMP*. Retrieved 2016-08-16, from <http://whomakesthenews.org/gmmp>

The World Association for Christian Communication. (2015). *The Global Media Monitoring Project 2015: Highlights of Findings*. Retrieved 2016-08-16, from http://cdn.agilitycms.com/who-makes-the-news/Imported/reports_2015/highlights/highlights_en.pdf

9 Bilagor

9.1 Bilaga 1: Kodschema

Analysenhet:

Artikel från nyhetsflödet på en kommunal Internet-hemsida

Variabel:

Kommun

Värde:

Ale
Bollnäs
Borlänge
Borås
Botkyrka
Falkenberg
Gotland
Grästorp
Hagfors
Halmstad
Hudiksvall
Härjedalen
Hörby
Kalmar
Karlskoga
Katrineholm
Kungsbacka
Lilla Edet
Linköping
Ljusdal
Malmö
Motala
Nyköping
Staffanstorp
Stockholm
Uddevalla
Uppsala
Umeå
Vetlanda

Variabel:

Kön

Värde:

Kvinna

Man

Icke-binär

Oklart

Tolkningsregler:

Kategorisering av kön sker efter förnamn utifrån Folkbokföringen. I den mån det går styrks identiteten med pronomen i texten, detta är dock sekundärt och menat att fungera som en riktlinje för könsbestämmandet under arbetsprocessens gång (eftersom pronomen inte alltid finns att tillgå). Icke-binära tolkas efter pronomen eller om individens könsidentitet uttryckligen står i texten. Om ett förnamn enligt Folkbokföringen är unisex och inte kan styrkas av pronomen hamnar individen under värdet ”oklart”.

Inga fiktiva personer ingår i kodningen, eftersom de inte går att kategorisera under ”funktion” eller ”medverkan”. Tagna namn som inte är förnamn har bortsetts ifrån, exempelvis artistnamn som ”Syster Sol” och ”Orup” (eftersom studien ämnar att räkna frekvensen av specifikt förnamn). Döda personer räknas dock med i studien.

Variabel:

Pronomen

Värde:

Hon / Henne / Hennes

Han / Honom / Hans

Hen / Henom / Hens

Variabel:

Medverkan

Värde:

Aktiv (citerad)

Passiv (omnämnd)

Tolkningsregler:

Individen kan medverka genom att vara:

1. Aktiv: Ett uttalande – antingen i form av ett direkt (citationstecken) eller indirekt (talstreck) citat.
2. Passiv: Ett omnämnande – personen står med i texten utan att komma till tals.

Variabel:

Funktion

Värde:

Expert

Talesperson

Yrkesperson

Civilperson

Kontaktperson

Tolkningsregler:

Variabelvärdena av personernas funktion i texterna utgår till stora delar från Rättviseförmedlingens rapport "Rättvisaren" (2015). Deras kategorier är genomtänkta och intressanta att tillämpa i denna studies sammanhang. Jag har dock lagt till ett eget värde i form av "kontaktperson", då detta är en återkommande roll i de kommunala nyhetsflödena. Dessutom har jag adderat vissa tolkningsregler för att anpassa värdena ytterligare.

Jag har valt att inte inkludera "skribenter" som värde, främst för att alla kommuner inte skriver ut vem som har skrivit texten. Detta hade annars varit intressant och relevant att ta med i kodschemat, eftersom det är dessa personer som avgör textens utformning och vilka som får utrymme i den. Det handlar alltså inte om att inkludera en yrkesgrupp som nämns i texten (som i fallet med nämna fotografer, vilka hade kunnat ha en liknande funktion som skribenterna ifall studien inkluderade bilderna som material), utan att se till de som faktiskt producerar texten. Då det är en så pass viktig och unik funktion i analysen anser jag bortfallet är för stort för att det skulle kunna bli ett giltigt resultat av statistiken.

Expert:

En expert medverkar i egenskap av sig själv, och uttalar sig i sin personliga roll som kunnig på området. Experten är själv inte inblandad i den händelse artikeln handlar om, utan medverkar för att tillföra en "opartisk" bedömning av situationen. Undantaget är forskare vid universitet eller andra institutioner som presenterar sina egna studier – de kudas också som experter trots att de är inblandade i själva "händelsen" d.v.s. studien. Forskare som presenterar en rapport åt en extern kommersiell eller tydligt partisk uppdragsgivare kudas istället som talespersoner (då de representerar en "part i målet"). (Rättviseförmedlingen 2015: 31)

Talesperson/Representant:

En talesperson uttalar sig i sin yrkesroll, å något eller någons vägnar. Personen är antingen i ansvarig position eller en tydlig företrädare för någon eller något. Det kan vara en representant som uttalar sig för en myndighet, ett politiskt parti, ett fotbollslag eller ett företag. Advokater som uttalar sig för sina klienters räkning kodas också som talespersoner. En talesperson medverkar i en artikel eftersom den eller de som personen företräder på något sätt är inblandade i den händelse som beskrivs. Politiker har alltid kodats som talespersoner, även om de uttalar sig om privata åsikter om frågor som inte är politiska. (Rättviseförmedlingen 2015: 31)

Jag vill även poängtera att talespersonerna i denna studies kodning inte nödvändigtvis ”uttalar sig” i texten, utan kan stå med som passiva representanter för exempelvis politiska partier eller företag. Därför har jag valt att sätta både ”talesperson” och ”representant” under samma etikett. Den passiva respektive aktiva ”medverkan” kodas som en egen variabel i schemat, medan detta variabelvärde gällande ”funktion” avser det faktum att personen i fråga företräder någon eller något. Till exempel innehåller många artiklar listor eller omnämningen av politiker som har en passiv medverkan i texten, trots att de funktionsmässigt sett företräder sina respektive partier.

Yrkesperson:

Till den här kategorin hör personer som medverkar i sina yrkesroller, utan att vara talespersoner eller experter. Personen representerar bara sig själv och sin personliga åsikt, men yrkestillhörigheten har betydelse för uttalandet. För att använda samma exempel som tidigare, en artikel om Slussenbygget, skulle en taxichaufför som framför sina åsikter (i relation till arbetet som taxichaufför) kodas som yrkesperson. En förbipasserande privatperson som tillfrågas om sin personliga åsikt skulle däremot kodas som civilperson. (Rättviseförmedlingen 2015: 32)

I och med att alla bildtexter ingår i denna studies material (då dessa tillhör artikelns textinnehåll om än inte huvudtexten), kodas således de namn som står där. Fotografierna till bilderna kommer därmed att ingå i statistiken under detta variabelvärde. Visserligen saknar många bilder fotograf av olika anledningar, men med tanke på att bildtexterna ofta nämner personer som medverkar i huvudtexterna kändes det inte korrekt att helt utesluta bildtexterna. Tanken med uppsatsen är att visa på hur könen representeras i artiklarna, vilket även fotografierna är en del utav då de genom ett omnämning får erkännande för både sin yrkesroll och produkt i texten.

Civilperson:

En person som hamnar i den här kategorin uttalar sig inte i ansvarig position och inte heller som företrädare för sin arbetsplats eller i sin yrkesroll. Personen representerar bara sig själv och sin personliga åsikt, – personens yrke är alltså oväsentligt i sammanhanget. I artikeln om Slussenbygget skulle en enkät med stockholmare på stan innehålla personer i den rollen. Ett annat vanligt exempel på personer som kodats som civilpersoner är brottsoffer, förövare eller privatpersoner som drabbas av en händelse. (Rättviseförmedlingen 2015: 32)

Kontaktperson:

Dessa individer står inte i artikelns fokus, utan befinner sig i periferin och blir uttryckligen hänvisade till som kontaktperson eller den som ska kontaktas för vidare information – antingen i eller på sidan av huvudtexten. Om personen även passar in på något av de övriga variabelvärdena så ska denne fortfarande kategoriseras under värdet ”kontaktperson”, såvida inte individen i fråga har en tydlig medverkan i artikeln utöver rollen som kontaktperson. Till exempel kan en förskolechef stå som kontaktperson i en artikel, utan att ha någon annan medverkande roll eller tydlig funktion i artikelns kontext utöver att bli hänvisad till för mer information. Om denne förskolechef istället skulle medverka i huvudtexten i egenskap av sin

yrkesroll och sedan stå som kontaktperson utöver detta, kudas personen under värdet ”yrkesperson”. Kodningen styrs av den huvudsakliga rollen som personen tar i artikeltexten, dvs. vilken funktion som ges mest utrymme i kontexten.

Variabel:

Verksamhetsområde (genre)

Värde:

Barnomsorg och skola

Vuxenutbildning

Vård och omsorg

Bygga och bo

Kommun och politik

Trafik och infrastruktur

Miljö och energi

Arbete, ekonomi och näringsliv

Bibliotek och kultur

Idrott och fritid

Tolkningsregler:

Värdena baseras till stor del på kommunernas egna rubriker på hemsidorna och hur verksamhetsområdena är indelade i realiteten. Jag har även klickat mig in på rubrikerna för att se hur underrubrikerna ser ut. Om det står ”Miljö, bygga och bo” som rubrik följt av ”Miljö” och ”Bygga och bo” som separata underrubriker, så har jag gjort de senare kategorierna till separata värden direkt i kodschemat. Anledningen till detta är att skapa så olika värden som möjligt i förhållande till varandra, för att undvika alltför breda tolkningar vid kodningen. ”Barn” eller ”barnomsorg” står ofta i relation till ”utbildning”, men eftersom det även finns utbildning för vuxna i olika sammanhang har jag lagt till det som ett eget värde för att göra enhetliga kategorier.

Värden tolkas utifrån det som är centralt i artikeln. För att ta ett exempel: Om en artikel handlar om miljöaktiviteters protester mot ett bygge på ett miljö känsligt område så hamnar fokus på värdet ”Miljö” och inte ”Bygga och bo” – eftersom det centrala är aktivismen och hur miljön kan tänkas påverkas, inte själva informationen om bygget.

9.2 Bilaga 2: Kommuner efter folkmängd

0-30.000 invånare:

KOMMUN	FOLKMÄNGD
Grästorp	5 644
Härjedalen	10 262
Hagfors	11 824
Lilla Edet	13 178
Hörby	15 020
Ljusdal	19 027
Staffanstorps	23 119
Bollnäs	26 594
Vetlanda	26 873
Ale	28 862

30.000-60.000 invånare:

KOMMUN	FOLKMÄNGD
Karlskoga	30 283
Katrineholm	33 462
Hudiksvall	36 975
Värmdö	41 107
Motala	42 903
Falkenberg	42 949
Borlänge	50 988
Uddevalla	54 180
Gotland	57 391
Nyköping	54 262

60.000 – uppåt invånare:

KOMMUN	FOLKMÄNGD
Kungsbacka	79 144
Botkyrka	89 425
Halmstad	96 952
Borås	108 488
Umeå	120 777
Kalmar	65 704
Linköping	152 966
Uppsala	210 126
Malmö	322 574
Stockholm	923 516

Källa: Statistiska Centralbyrån. (2015b). *Sveriges befolkning, kommunala jämförelsetal, 31 december 2015*. Hämtad 2016-08-25, från http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Befolkning/Befolkningens-sammansattning/Befolkningsstatistik/#c_li_26051